

veštnik

Letnik XVII.

Celovec, petek, 13. julij 1962

Štev. 28 (1052)

Za enakopravnost v gospodarskih odnosih

Kairska gospodarska konferenca nerazvitih držav in držav v razvoju, ki je pretekli ponedeljek pričela s svojim delom, obravnava težko problematiko sedanjih mednarodnih gospodarskih odnosov, ki jo karakterizira naraščajoče izkoriščanje razvijajočih se držav po razvitih industrijskih državah. Teža te problematike je vedno večja, večata pa jo zlasti gospodarsko utrjujoča in razširjajoča se bloka, na zahodu Evropska gospodarska skupnost, ki prerašča v Atlantsko gospodarsko skupnost, na vzhodu pa Svet za vzajemno ekonomsko pomoč.

Pred kratkim je Evropska gospodarska skupnost šestih zahodnoevropskih držav, v katero se sedaj po vrsti vključujejo tudi države EFTA z Anglijo na čelu, sporočila, da pozdravlja Kennedyjevo idejo »odkritega partnerstva« med ZDA in Evropsko gospodarsko skupnostjo. To partnerstvo pa meri v Atlantsko gospodarsko skupnost, ki bi bila z gospodarsko močjo 1000 milijard dolarjev in 90% zahodne industrijske proizvodnje sila, od katere bi bile gospodarsko odvisne takorekoč vse države ostalih celin sveta. Skoraj istočasno pa so na gospodarsko razvitem vzhodu najvišja partijska in državna vodstva držav Sveta za vzajemno ekonomsko pomoč sklenila, da je treba v okviru teh držav poglobiti medsebojno sodelovanje, zlasti pa delitev dela in plansko koordinacijo.

Med tema dvema blokovskima gospodarskima skupinama obstojata kajpada pomembne razlike, ki izvirajo iz razlikujočih se družbenih struktur njihovih članic. Vendar te razlike ne zmanjšujejo dejstva, da že sam obstoj gospodarskih blokov industrijskih razvitih držav neposredno škoduje razvoju držav izven teh blokov, ki so ali gospodarsko nerazvite ali pa sredi svojega gospodarskega razvoja. Nastanek teh dveh blokov je njihovo vlogo v mednarodni blagovni izmenjavi močno oslabil in jih čedalje močneje zavira v gospodarskem razvoju. Razvite države, ki so jim svojčas nudile »gospodarsko pomoč v obliki investicijskih kreditov«, se sedaj branijo kupovati produkte razvijajočih se držav, vsled česar so te vedno manj v stanju vračati najeta posojila. Njihov industrijski razvoj zaradi tega zaostaja, njihova zadolženost pa se večja.

Za lažjo oceno položaja razvijajočih se držav v blokovski koncentraciji gospodarskih sil Evrope in Amerike nekaj dejstev:

● Takoj po drugi svetovni vojni je znašal povprečni letni narodni dohodek na prebivalca ZDA 1000 dolarjev, v nerazvitih državah Afrike, Azije in Latinske Amerike pa okrog 100 dolarjev. Petnaest let pozneje je znašal povprečni narodni dohodek prebivalca ZDA 2500 dolarjev, povprečni dohodek prebivalca nerazvitih dežel pa komaj 150 dolarjev. Po vojni je bil torej povprečni dohodek prebivalca v ZDA desetkrat večji od dohodka prebivalca nerazvitih držav, doslej pa se ta razlika povečala na sedemnajstkrat.

● Proizvodnja hrane na prebivalca se je po vojni po vsem svetu povečala za 13%. Medtem ko se je v Afriki zmanjšala za 2%, je v Zahodni Evropi narasla za 21%, v Latinski Ameriki pa le za 2%.

● Nerazvite dežele so takoj po drugi svetovni vojni sodelovale v svetovni trgovinski izmenjavi z 38%. Do leta 1953 se je njihov delež zmanjšal na 36%, do leta 1959 na 31% in do leta 1961 na 29%.

● Samo v zadnjem desetletju so cene industrijskega blaga narasle za 24%, cene surovin pa so padle za 5%. Nerazvite države, ki izvažajo surovine, morejo kupiti skoraj za tretjino manj industrijskega blaga, kakor so ga s svojimi surovinami kupile pred 10 leti.

● Mednarodna zadolženost nerazvitih držav rapidno narašča. Pred 10 leti so nerazvite dežele v celoti plačevale tujim investitorjem za profite, obresti in dividende 9,4% svojega blagovnega izvoza. Ta delež se je doslej zvišal v povprečju na 11,6%, v Latinski Ameriki na 14,7%, na Srednjem Vzhodu pa celo na 16,8%.

Tak razvoj skriva v sebi nevarnost moderne kolonializma. To nevarnost so razvijajoče se države spoznale že na lanski beograjski konferenci izvenblokovskih držav. Iz tega spoznanja so se lani na Generalni skupščini OZN zavzele za načrt »Desetletnega razvoja OZN«, o katerem sedaj razpravlja ekonomsko-socialni svet OZN v Ženevi. Istočasno pa so zahtevale sklicanje gospodarske konference OZN, ki je predvidena letos jeseni.

V Kairu se je začela

Gospodarska konferenca razvijajočih se držav ob udeležbi delegatov iz 35 držav Afrike, Azije, Evrope in Južne Amerike

S pozdravnim govorom predsednika Združene arabske republike Naserja se je v ponedeljek začela v Kairu gospodarska konferenca razvijajočih se držav, na kateri se je zbralo nad 200 ministrov in gospodarskih strokovnjakov iz 35 držav Afrike, Azije, Evrope in Južne Amerike. Udeležence konference so naslednje države: Afganistan, Alžirija, Bolivija, Brazilija, Burma, Cejlon, Ciper, Etiopija, Gana, Gvineje, Indija, Indonezija, Jemen, Jugoslavija, Kambodža, Kongo, Kuba, Kuvajt, Libanon, Libija, Malaja, Mali, Maroko, Mehika, Pakistan, Somalija, Sudan, Tanganjika, Tunizija in Združena arabska republika, medtem ko so z opazovalci zastopane: Čile, Ekvador, Singapur, Urugvaj in Venezuela; poleg tega pa opazovalci zastopajo naslednje mednarodne in regionalne organizacije: Organizacijo združenih narodov, Mednarodni monetarni sklad, Mednarodno banko za obnovo in razvoj, Arabsko ligo ter Afriško-azijsko organizacijo za gospodarsko sodelovanje.

Predsednik ZAR Naser je v svojem pozdravnem govoru poudaril pomen te konference in dejal, da le-ta ni naperjena proti nobeni državi. Predvsem pa je naglasil, da ima svet danes opravka z dvema nevarnostima: prvo predstavlja atomsko oboroževanje, v katero so zapletene razvite države, drugo pa vprašanje nezadostnega razvoja, ki postaja še hujše zaradi večanja prebivalstva v državah, ki se razvijajo.

Kairski konferenci razvijajočih se držav posveča svetovna javnost veliko pažnjo in se splošno poudarja njen pomen v prizadevanjih za uresničitev enakopravnosti v mednarodnih gospodarskih odnosih. Pričakovati je, da bodo na tem sestanku udeležene države izdelale program za medsebojno sodelovanje in nov sistem gospodarskih odnosov v svetu. Vsekakor je kairska konferenca dogodek izrednega zgodovinskega pomena, ki bo dal neprecenljiv prispevek k sodelovanju in sporazumevanju med narodi.

Pokrajinske volitve v Zahodni Nemčiji:

Adenauerjeva zvezda se nagiba k zatonu

Ko je zahodnonemški kancler Adenauer za zaključek svojega večdnevnega obiska v Franciji zadnji nedeljo s francoskim predsednikom de Gaullem prisostvoval veliki vojaški paradi francoskih in nemških čet, so prebivalci največje zahodnonemške dežele Porurje-Westfalije pravkar bili na volišču, da pri pokrajinskih volitvah z glasovnico izrazijo svoje zadovoljstvo ali nezadovoljstvo z dosedanjim političnim v Zahodni Nemčiji. In priznati je treba, da je bil Adenauer, še poln navdušenja in zadovoljstva nad razgovori, ki jih je z de Gaullem vodil o bodoči ureditvi Evrope, ob prihodu v domovino namesto slovesnice sprejema deležen zelo bridkega razočaranja: njegova krščansko-demokratska stranka je na volitvah utrpela občuten poraz in je izgubila dosedaj absolutno večino v porursko-westfalski deželi.

Volitve v številkah: CDU je dobila 3,751.920 glasov in je s tem padel njen delež na gla-

sovih od 50,5 na 46,4%; socialdemokratska stranka si je osvojila 3,495.637 glasov in je svoj položaj izboljšala od 39,2 na 43,3%; FDP, ki v državnem merilu tvori vladno koalicijo s CDU, je ohranila le še 553.379 glasov in je procentuelno padla od 7,1 na 6%. V novem deželnem zboru Porurja-Westfalije bodo imele posamezne stranke naslednje število poslancev: CDU 96 (doslej 104), SPD 90 (81) in FDP 14 (15).

Ta izid volitev je vsekakor precej hladna prha za Adenauerja, posebno še, ker je prišla prav v trenutku, ko je »stari iz Bonna« mislil, da si je s svojim »obiskom sprave« v Franciji pridobil primeren temelj za spomenik, ki naj bi po njegovem že davno potrebnem odstopu spominjal na novega »železnega kanclerja« dvajsetega stoletja. Toda volivci so odločili drugače in jasno povedali, da se Adenauerjeva zvezda nagiba k zatonu.

Medtem ko Amerika nadaljuje atomske poskuse:

Svetovni kongres za mir in splošno razorožitev zaseda v Moskvi ob udeležbi nad 2000 delegatov iz vseh delov sveta

Istočasno, ko je Amerika zadnji ponedeljek zjutraj na področju Tihega oceana opravila v višini 320 km eksplozijo vodikove bombe z eksplozivno močjo milijona ton razstreliva in s tem kljub protestom in svarilom iz vsega sveta razširila atomske poskuse tudi na vesolje, se je v Moskvi začel svetovni kongres za mir in splošno razorožitev. V veliki dvorani nove palače v Kremlju se je zbralo nad 2000 delegatov, opazovalcev in gostov in več kot sto dežel iz vseh predelov sveta, da povzdignejo svoj glas v skupni obsodbi vseh tistih, ki še vedno nadaljujejo blazno oboroževalno tekmo, ter obravnava vprašanja razorožitve in ohranitve miru na svetu.

Na dnevnem redu moskovskega kongresa so v glavnem naslednja vprašanja: ● razorožitev kot politično in tehnično vprašanje; ● gospodarske posledice razorožitve; ● razorožitev in neodvisnost; ● razorožitev in pravni, kulturni ter etični problemi. O vseh teh problemih razpravlja kongres v posebnih komisijah in delovnih skupinah, plenarnih sej pa je predvidenih v celoti le pet, na katerih naj bi nastopilo skupno 40 govornikov.

Izmed dosedanjih govornikov je brez dvoma vzbudil največje zanimanje predsednik sovjetske vlade Hruščov, ki je v svojem dve in polurnem govoru poudaril, da v današnji moderni dobi vojne niso več usodna nezizogibnost ter je pozval vse narode sveta na skupen boj za ohranitev in utrditev svetovnega miru. Izrazil je pripravljenost Sovjetske

Konference, h kateri so se razvijajoče se države Azije, Afrike, Latinske Amerike in Evrope ob navzočnosti predstavnikov OZN v ponedeljek zbrale v Kairu, pa bo utrdila solidarnost nerazvitih držav in koordinirala skupne poglede na ureditev mednarodnih gospodarskih odnosov, da bi le-ti vodili k plodnejšemu gospodarskemu sodelovanju in razumevanju v duhu mirnega sožitja in nedeljive blaginje na svetu.

Parlament glede šolske reforme v časovni stiski

Zaradi obsežnega gradiva, ki ga vsebujejo številni zakonski osnutki za šolsko reformo, je parlament v hudi časovni stiski. Da pa bi bilo mogoče sprejeti zakone še na tem zasedanju, je parlament sestavil več pododborov, ki skoraj permanentno zasedajo.

Kakor smo že poročali, smo tudi koroški Slovenci z vlogo z dne 15. 6. 1962 zavzeli stališče k šolski reformi in je prosvetni minister dr. Drimmel dne 19. 6. 1962 potrdil prejem stališča in sporočil, da ga je posredoval svojim merodajnim »Gewährsleute«.

Čeprav je že v tem stališču postavljena tudi zahteva po upoštevanju in priznanju večjega napora pri dvojezičnem pouku za učitelje v novem »Lehrerdienstrechtsgesetz«, so bili v tej smeri s strani koroških Slovencev storjeni še posebni koraki. Tako je bil tozadevno v zadnjih dneh poseben razgovor pri narodnem poslancu dr. Weissu, ki je predsednik parlamentarnega šolskega pododbora, s tozadevnimi zahtevami pa je bil seznanjen tudi narodni poslanec dr. Neugebauer, ki je merodajni predstavnik socialistične stranke v parlamentarnih šolskih odborih.

Končno je v podporo šolskih teženj koroških Slovencev naslovila Slovenska prosvetna zveza na prvega in drugega predsednika parlamenta te dni še naslednje brzojavko:

»Slovenska prosvetna zveza v Celovcu Vas, velespoštovani gospod predsednik parlamenta, prosim za Vašo podporo, da bodo pri obravnavi šolskih zakonov v pododborskih parlamentarnih primeru upoštevani tudi predlogi, ki so jih koroški Slovenci posredovali gospodu zveznemu kanclerju in gospodu zveznemu ministru za pouk.«

Na Južnem Tirolskem spet dinamit

Še ni dolgo tega, ko je bilo v Bregenzu izvoljeno novo vodstvo »Berg-Isel-Bunda«, katero je v svoji načelni izjavi poudarilo, da »odklanja duha narodnega sovraštva in nasilje kot borbeno sredstvo za rešitev južnotirolskega vprašanja«, marveč boče »z orožjem duha in morale pomagati svojim bratom in sestram na Južnem Tirolskem v boju proti grozečemu poginu«. Za reševanje južnotirolskega problema je omenjena zveza nakazala dve možnosti: ali priznanje resnične avtonomije za pokrajino Bozen ali pa plebiscit pod mednarodnim nadzorom.

Iz teh izjav in predvsem iz postavljenih alternativ je seveda težko razvideti, da bi se bilo v politiki »Berg-Isel-Bunda« res kaj bistvenega spremenilo; poleg tega pa je tudi »novo« vodstvo ostalo v glavnem pri starem. Vsekakor je značilno, da so to očitno tako razumeli tudi na Južnem Tirolskem, kjer je le nekaj dni po »reorganizaciji« omenjene zveze prišlo do novega dinamitskega atentata, ki je napravil konec štirimesečnemu premirju. Prišlo je do ponovne zaostrovanja ozračja, kar gotovo ne bo prispevalo k stvarnemu reševanju problema Južne Tirolske, s katerim se je zadnje čase zelo intenzivno bavila posebna parlamentarna komisija, ki je na licu mesta s predstavniki obeh strani proučila možnosti za prenos nadaljnjih pravic na bencensko pokrajino.

Dinamit pa nikakor ni sredstvo, ki bi prispevalo k pomirju in stvarnemu reševanju odprtih problemov.

Nov satelit „Telsar“

Z ameriškega letalskega oporišča Cape Canaveral so izstrelili nov umetni satelit z imenom »Telstar«, ki obkroža Zemljo v 160 minutah na višini 1000 do 5700 km. Ta satelit je zamišljen kot relejna postaja za prenos medkontinentalnih televizijskih, telefonskih in radijskih oddaj. Prve poskuse so po dosedanjih poročilih že izvedli s televizijo in so večminutne oddaje posredovali iz Amerike v Veliko Britanijo in Francijo ter obratno iz obeh evropskih držav v Ameriko.

Odurna igra ÖVP: Z mlekom v volivno borbo

Okoli mleka in ureditve njegovih cen je že tedne sem velika gonja in zmešnjava. Kar so zadnje mesece, odkar so trezni agrarni strokovnjaki ugotovili, da bi podražitev mleka imela najbolj usodne posledice za kmečke proizvedente, gospodje od ÖVP-Bauernbunda besedičili in pisarili okoli mleka, nima ne nog ne glave. Čemu ta direndaj, ki se je pričel 29. aprila z FPÖ-jevske traktorško povorko po Celovcu, ki je zaradi »mlečnega štrajka« 2. junija stal koroške kmete 1/2 milijona šilingov dnevnega zaslužka, ki je pozneje sprožil ustanavljanje »borbenih fondov«, v katere zahtevajo bauernbundovi »borbeni komiteji« kmečke prispevke, in ki bo — ne da bi se med tem pri proizvodni ceni mleka kaj spremenilo — prav gotovo nehal po volitvah koncem novembra 1962?

Po svojem starem običaju si je ÖVP tudi to pot izbrala mleko za sredstvo svoje volilne propagande na vasi. Na račun vladnega partnerja poskuša na vsak način v zvezi z mlekom skonstruirati notranjepolitično afero, s katero bi vsaj malo olepšala svojo klavnino in zavajeno kmečko politiko. Kakor na splošno, so tudi to pot najbolj glasni in nestrpni koroški ÖVP-jevci. Sedaj, ko se je nekoliko ohladila njihova »odločenost na borbo« in ko ne vedo, proti komu so se hoteli pravzaprav »boriti«, se z vsemi silami opejajo vsakega konstruktivnega predloga za kolikor-toliko pravično ureditev težkega problema mleka. V ta namen so si med drugim spet enkrat izposodili uradno glasilo koroške kmetijske zbornice »Der Kärntner Bauer« in načelnika njenega oddelka za mlekarstvo, da se je spravil nad upoštevanja vredni konstruktivni predlog o socialno stopnjevani subvenciji za ceno mleka.

Kakor znano, daje k proizvodni ceni mleka država na vsak liter mlekarji oddanega mleka 50 grošev subvencije. Poleg tega daje država 50 grošev subvencije še na vsake prodani kilogram rži in pšenice. Tako se zgotovi, da je n. pr. ravninski zemljiški posestnik, ki baje producira mleko po 1,60 šil./kg, deležen na leto 35.000 šil. subvencije na ceno mleka, poleg tega pa še 20.000 šil. in več subvencije na ceno rži in pšenice, skupno torej 55.000 šil. Istočasno pa je v briboviti legi mali kmet s 5 kravcami, ki pa dobi za oddano mleko le 10.000 šil. subvencije, za žito pa sploh nič, ker ga ne more producirati. To pa ni le ostanjen primer, temveč splošni pojav krivičnega subvencioniranja kmetijske proizvodnje v naši državi.

Socialno stopnjevana subvencija na ceno mleka naj bi to krivico odpravila. Na 3 do 4 kategorije stopnjevana subvencija na ceno mleka naj bi zagotovila pomoč države v prvi vrsti tistim kmetijam, ki so je najbolj potrebne in ki niso deležne podobne subvencije na ceno rži in pšenice, ker ju ne morajo pridelovati za prodajo. Državno subvencionirana proizvodnja mleka naj postane kmečko proizvodno področje, medtem ko naj je zemljiška posest deležna državne subvencije pri proizvodnji krušnega žita. Pri mleku pa naj bi država subvencija v kategorijah naraščala odgovarjajoče padajočemu obsegu kmetije ali pa količini letno oddanega mleka.

Taka ureditev ni nič novega, niti ni avstrijski izum. Podobno socialno stopnjevanje kmečkih subvencij je v Švici uvedeno že dalj časa. Švicarski kmečki predeli so po nadmorski višini razdeljeni na 3 cone, ki so merodajne za višino subvencij, ki jih daje država kmetom s 5 in manj molznicami. Večji kmetije teh subvencij niso deležni. Prav tako Švica primanjkuje, ki nastanejo pri predelavi mleka, subvencionira le v prid kmečkih gospodarstev.

Švicarska ureditev subvencioniranja kmečke proizvodnje je dosti bolj pravična od subvencioniranja v naši državi. Garantirana odkup ter garantirana cena in subvencija na liter mleka mora koristiti v prvi vrsti kmečkim ljudem, ki so drugače eksistenčno najbolj ogroženi. Sedanje subvencioniranje kmetijske proizvodnje pa koristi v prvi vrsti zemljiškim posestnikom. Če bi bila ÖVP in njen Bauernbund res zaskrbljena za položaj kmečkega prebivalstva, bi se morala zavzeti za socialno stopnjevanje subvencije na ceno mleka, namesto da to vprašanje z vsemi sredstvi demagogije zamegljuje in z njim ustvarjata načrtno zmešnjavo na vasi. Za socialno stopnjevanje subvencije pa bi se moral zavzeti zlasti članek v zadnjem »Kärntner Bauer«, namesto da se po svoje nerodno repenči in buduje nad tozadevnim predlogom in še po svoje zavija njegovo bistvo. Nedvomno bi mu bolj pristojalo, da bi bil vsaj on — če to že ne moreta biti ÖVP in njen Bauernbund — objektivni in pravični do vseh koroških kmetov, katerih mleko pije in katerih šiling služi.

(bl)

Na dnevnem redu ekonomsko-socialnega sveta OZN: Desetletje razvoja Organizacije združenih narodov

Ekonomsko-socialni svet OZN, ki od torika preteklega tedna zaseda v Ženevi, je pričel v ponedeljek obravnavati osnutek programa za razvoj manj razvitih področij v svetu, ki ga je pred kratkim objavil vršilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tant. Razprava o tem programu je glavna točka dnevnega reda sedanjega zasedanja ekonomsko-socialnega sveta OZN. V razpravi prihaja posebej do izraza skupna dejavnost štirih držav kairske konference — Jugoslavije, Indije, Brazilije in Etiopije, ki so v dveh resolucijah predložile svoje predloge o izboljšanju dejavnosti OZN in njenega ekonomsko-socialnega sveta v okviru desetletja razvoja OZN.

Program desetletnega razvoja članic svetovne organizacije v svojem osnutku določa, da se more narodni dohodek razvijajočih se držav nujno povečati od sedanjih 3,5 na 5% letno, tako da se bo čez 25 do 30 let življenjska raven teh narodov lahko podvojila. Industrijsko proizvodnjo v manj razvitih področjih naj bi v prihodnjih desetih letih dvignili za 130%, istočasno pa letno zgradili 19 do 24 milijonov stanovanj.

Splošno razpravo o osnutku tega programa je začel generalni sekretar U Tant. Za njim je govorila že vrsta visokih predstavnikov vlad držav, ki so članice tega sveta. Jugoslavija, Indija, Brazilija in Etiopija so v svoji prvi skupni resoluciji obravnavale položaj nerazvitih držav v svetovnem gospodarstvu in na podlagi tega predlagale konkretne ukrepe za izboljšanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja. Resolucija pri-

poroča, naj bi dejavnost OZN v prvih letih te akcije osredotočili na ključna področja, od katerih sta predvsem odvisna izboljšanje sedanjega neugodnega položaja držav v razvoju ter zagotovitev poglobljenega cilja programa »Desetletje razvoja OZN«, namreč pospešiti tempo gospodarskega razvoja teh držav.

Druga resolucija teh štirih držav, udeleženk kairske konference, v ekonomsko-socialnem svetu OZN je navezana na prvo. V njej je govora o sklicanju gospodarske konference OZN. Resolucija predlaga, da bi gospodarsko konferenco OZN sklicali v letu 1963 in zahteva, naj pridejo na dnevni red konference bistvena vprašanja mednarodne trgovine, mednarodne izmenjave surovin in gospodarskih odnosov med industrijskimi in manj razvitimi državami.

Od 1. julija naprej:

Pospeševanje varčevanja z nagradami

S 1. julijem je stopil v veljavo državni zakon od 9. maja 1962 o pospeševanju varčevanja. Po tem zakonu dobi vsaka oseba, ki sklene z enim izmed denarnih zavodov v državi pogodbo, da bo skozi 5 let varčevala na svoj varčevalni konto četrtletno najmanj 150, največ pa 3.000 šilingov, posebno nagrado. Ta nagrada obstoji iz zvišanja običajnih obresti za 1/2% od četrtega leta varčevanja naprej in iz posebne nagrade v višini vseh obresti in obrestnih obresti, ki so se od privarčevanega zneska nabrale v teku petih let. Odvisno od višine privarčevanega zneska znaša ta nagrada lahko tudi 28% tega zneska. V široki praksi pa po petih letih izvira vsaki šestil šiling na varčevalnem kontu iz nagrade za to obvezno varčevanje. Nagrado izplačata država in denarni zavod vsak do polovice. Nagrada ni podvržena dohodninskemu davku.

Osebam, ki ob izpolnitvi pogodbe nagradnega varčevanja, torej po petih letih varčevanja, še niso prekorščile 35. leto starosti, pa taisti zakon zagotavlja še nadaljnjo ugodnost. V primeru, da potrebujejo posojilo, prevzame država poroštvo za vrnitev posojila. Država prevzame poroštvo za posojilo v višini privarčevanega zneska ter obresti in nagrade, največ vendar 30.000 šil. Le v primeru posojila za nakup in ureditev stanovanja je poroštvo države povišano na 50.000 šil. V tem primeru traja poroštvo države 10 let, pri posojilih pod 30.000 šil. pa 5 let.

Zakon o pospeševanju varčevanja zagotavlja po eni strani tistim, ki redno varčujejo, posebne nagrade, mladini pa pomoč države pri ostvaritvi poklicne eksistence, pri ustanovitvi družine in pri ureditvi lastnega stanovanja. Zato je nagradno varčevanje splošnokoristno in priporočljivo. Naše krajevne hranilnice in posojilnice so v vsakem oziru z nasveti in pojasnili na razpolago.

V Jugoslaviji:

Vsakah 13 minut nov avtomobil

V petek preteklega tedna je bila v tovarni avtomobilov zavoda »Crvena zastava« v Kragujevcu velika svečanost, ko je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković pognal v novi tovarni tekoči trak, po katerem pride vsakih 13 minut po en potniški avtomobil. Doslej je tovarna izdelovala avtomobile v licenci italijanske tovarne avtomobilov FIAT, odslej naprej pa

bo prešla na lastno neodvisno proizvodnjo.

Kakor je bilo ob tej priložnosti povedano, je bila tovarna zgrajena v 26 mesecih ali poldrugo leto prej, kakor je to predvideval investicijski načrt. Pri gradnji in opremitvi tovarne je sodelovalo 17 jugoslovanskih podjetij in 20 mladinskih delovnih brigad iz vse države. Tovarna je ena izmed petih projektiranih tovarn zavoda »Crvena zvezda« in bo v prvi fazi izdelala letno 32.000 motornih vozil, po potrebi pa jih bo lahko izdelala tudi 82.000 in več na leto. Dvorana s tekočim trakom je tako velika, da bi v njej lahko stalo nad 300.000 ljudi.

V zavodu »Crvena zvezda« ter v tovarni strojev »21. maj«, ki se je spojila z zavodom, in v več kot 50 drugih podjetjih, ki so kooperantni v proizvodnji motornih vozil, je zaposlenih okoli 40.000 delavcev. Njihovo števílo vendar še vedno močno narašča.

Jadranska magistrala zgrajena od Reke do Šibenika

Preteklo nedeljo so v Zadru izročilo prometu novo zgrajeni odsek jadranske magistrale med Zadrom in Šibenikom, ki je dolg 72 km. Z dograditvijo tega odseka je sedaj moderno urejena jadranska cesta že dolga 326 km. Od Reke do Šibenika je s tem mogoča neprekinjena vožnja po tej cesti. Upoštevati pa je treba, da so poleg tega zgrajeni še posamezni odseki v območju Splita in v Črni gor.

Dograditev izredno lepega odseka jadranske magistrale od Reke do Šibenika je, za razvoj jugoslovanskega turizma velikega pomena. Na poti iz Reke proti jugu bo inozemski turist pri Senju z avtomobilom lahko zavil proti Plitvičkim jezerom, ki jih bo dosegel po 80 km ali pa bo pri Jablancu z avtomobilom postal in se sam pustil prepeljati na otok Rab ogledat italijanski Kz iz druge svetovne vojne. In ko bo mimo Zadra po dobrih 4 urah vožnje prispel na ravnino okoli Vranskega jezera v Šibenik, se bo kljub zaenkrat nekoliko slabši cesti potrudil še nadaljnjih 100 km naprej, da bo užival čarobni svet okoli Splita.

POŠIROKEM SVETU

— Po širnem svetu

RIM. — Prejini petek se je v Italiji spet začela stavka grafičnih delavcev, kateri so se pridružili tudi uslužbenci tiskovnih agencij. Ze pred to stavko italijanski dnevniki tekem desetih dni šestkrat niso izšli. Namen zadnje petdnevne stavke je zahteva po zvišanju plač zaradi stalnega nadurnega dela.

NEW YORK. — Stavka zdravnikov ni le zadeva Avstrije, kot kaže primer Kanade, kjer v pokrajini Saskatchewan prav tako stavkajo zdravniki in je zaradi tega 900.000 ljudi v tej pokrajini brez zdravniške oskrbe. Prišlo je že do več smrtnih primerov in so morali priskočiti na pomoč zdravniki iz drugih pokrajin pa tudi z Velike Britanije in Amerike. Gre za spor zaradi namere pokrajinske vlade, da bi izvedla program splošne zdravstvene službe, s katerim bi uvedli vladno in javno kontrolo službe zdravnikov.

BEograd. — Konec zadnjega tedna se je po kratkem vmesnem obisku v Budimpešti vrnila v Jugoslavijo gospodarska delegacija, ki je v Moskvi vodila pogajanja o razširitvi gospodarskega sodelovanja med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. Ob zaključku pogajanj je bil podpisan sporazum, na podlagi katerega se bo precej povečala blagovna izmenjava med obema državama v obdobju od 1963 do 1965.

WASHINGTON. — Ameriški obrambni minister McNamara je odredil strogo revizijo nabav orožja v tujini za potrebe ameriške vojske. Kakor znano, se je Amerika odločila za zmanjšanje izdatkov za vojaške nakupe v tujini, da bi tako zavrila odtekanje dolarjev v inozemstvo. Vendar obrambni minister z dosedanjimi ukrepi ni zadovoljen in se zavzema za to, da bi se vojaški izdatki ZDA v tujini, ki znašajo letno okoli 3 milijarde dolarjev, zmanjšali za celo tretjino.

HAVANA. — Ministrstvo revolucionarnih oboroženih sil Kube je objavilo, da so ameriška vojaška letala tekom dveh dni štirikrat krčila suverenost kubanskega zračnega prostora. Verjetno tudi taki izzivalni poleti spadajo v okvir ameriškega pojmovanja načela o nevmišljanju v notranje zadeve drugih držav!

VARŠAVA. — Na podlagi sporazuma, ki so ga sklenili v Varšavi, bo Poljska dala Združenim arabskim republikam kredit v znesku 20 milijonov dolarjev. Dostavila ji bo kompletne industrijske naprave in industrijsko opremo.

NEW YORK. — Skrbniški svet OZN je naslovil na vlado ZDA zahtevo, naj nujno sprejme ukrepe za odkodno žrtvam ameriških atomskih poskusov na Pacifiku. V svojem sporočilu Skrbniški svet izraža upanje, da bo ameriški kongres sprejel zadovoljiv sklep o odškodnini prebivalcem Marshallskih otokov, ki po ameriških atomskih poskusih v letu 1954 trpijo za posledicami radioaktivnosti.

MOSKVA. — Sovjetski list »Krasnaja zvezda« je objavil vest o sklepu funkcionarjev japonske narodne obrambe, da bodo letos ustanovili prve japonske enote z raketnim orožjem. Po pisanju omenjenega lista proizvajala japonska industrija rakete, ki bi lahko nosile atomske nabojne konice, poleg tega pa kupuje japonska raketo orožje tudi v tujini. Militarizacija Japonske — je rečeno v poročilu — se krepi v skladu z zahtevami sporazuma o varnosti, sklenjenega pred dvema letoma med Japonsko in Ameriko.

OXFORD. — V 64. letu starosti je za srčno kapjo umrl znan ameriški pisatelj William Faulkner, ki je zadnja leta predaval ameriško književnost na univerzi v državi Virginia. Leta 1950 je Faulkner prejel Nobelovo nagrado za književnost.

LONDON. — Generalni sekretar OZN U Tant je med svojim obiskom v Londonu izjavil, da se je položaj v Kongu spet poslabšal. Napovedal je možnost, da bo od Varnostnega sveta zahteval nova pooblastila ali pa novo resolucijo o Kongu. Osnovni problem Konga je Katanga — je dejal U Tant — to je problem financ, finance pa so problem rudarske družbe Union miniere, od katere vlada v Leopoldvillu doslej ni prejela niti groša davkov.

LJUBLJANA. — Ob 22. juliju, dnevu vstaje slovenskega naroda, bodo tudi letos po vsej Sloveniji številne proslave in prireditve, ki jih bodo pripravili okrajni in občinski odbori SZDL skupaj z drugimi organizacijami. Osrednja proslava pa bo v Ljubljani, kjer bodo 21. in 22. julija organizirali celo vrsto športnih tekmovanj, kulturnih in zabavnih prireditev, slavnostnih predstav v gledaliških in promenaških koncertov, mladina pa bo na predvečer praznika kurila kresove po okoliških hribih.

WASHINGTON. — Po predhodni odobritvi predsednika Kennedyja je Amerika ukinila vse omejitve za potovanja sovjetskih turistov in sovjetskih državljanov, ki so na obisku v ZDA. Hkrati je ameriška vlada v noli sovjetski zvezi izrazila upanje, da bo podobne ukrepe podvela tudi Sovjetska zveza za ameriške državljane. Do te aljstave je prišlo na podlagi ameriško-sovjetskega sporazuma o kulturni izmenjavi in veljajo dosedanje omejitve le še za uslužbence sovjetskega veleposlanstva v Washingtonu in za osebe sovjetske misije pri OZN.

LONDON. — Generalni sekretar Afriške nacionalne unije angolskega ljudstva Savinbi je izjavil, da je bilo od marca 1961, ko se je začel upor proti portugalski vladavini v Angoli, ubitih 50.000 domačinov in 5000 angolskih borcev za svobodo. Portugalci so izgubili 2000 vojakov in uslužbenec, medtem ko je 200.000 Angolcev zbežalo v Kongo.

AKRA. — Ganski minister za informacije Adamafio je v govoru ob otvoritvi mladinskega kongresa, ki združuje zastopnike Gane, Gvineje in Malija, pozval mladino, naj se bori za afriško enotnost. Sama politična združitve afriških držav — je dejal minister — lahko zares reši nujne afriške probleme.

NEW YORK. — Tekom junija se je število brezposelnih v Ameriki ponovno močno povečalo in doseglo 4,4 milijona oseb. Istega meseca so zabeležili rekordno število zaposlenih, namreč 69.500.000 ljudi.

Pot slovenske gimnazije skozi pet let v „Letnem poročilu“ za šolsko leto 1961/62

O poti, ki jo je prehodila „Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence“ ali kratko slovenska gimnazija v Celovcu v petih letih svojega obstoja, smo v našem listu obširno poročali že ob letošnji zaključni akademiji. Kljub temu pa je prav, da posvetimo temu učnemu zavodu nekaj vrstic tudi zdaj, ko se je ob koncu šolskega leta predstavil s svojim „Letnim poročilom“, katero ni le bolj obsežno in pestro od prejšnjih let, marveč posebno zanimivo in dragoceno zato, ker vsebuje obširen pregled nastanka in petletnega razvoja edine slovenske srednje šole na Koroškem oziroma v Avstriji.

Iz tega poročila je razvidna nenehna rast slovenske gimnazije, ki je v šolskem letu 1957/58 vstopila v življenje s prvimi tremi razredi s skupno 101 učencem in se v petih letih razvila v zavod s sedmimi razredi (pravzaprav z devetimi razredi, ker imata dva razreda paralelko) v šolskem letu 1961/62, ko je bilo na šoli 268 dijakov, med temi 87 deklet. Sorazmerno se je od leta do leta večal tudi profesorski zbor, ki je v zadnjem šolskem letu štel skupno 18 profesorjev.

Prav tako pa je treba zabeležiti viden porast učnih uspehov, kot se zrcali zlasti v številu učencev, ki so svoj razred izdelali s prav dobrim uspehom; tako je bilo v pravkar zaključenem šolskem letu v posameznih razredih naslednje število odličnjakov: 1. a razred od skupno 30 učencev 7 odličnjakov, 1. b razred 31 — 10, 2. razred 47 — 5, 3. a razred 29 — 9, 3. b razred 29 — 2, 4. razred 32 — 6, 5. razred 32 — 8, 6. razred 21 — 3 in 7. razred 8 odličnjakov pri 17 učencih; skupno torej 58 odličnjakov med 268 učenci na slovenski gimnaziji.

Izmed podrobnih dogodkov na slovenski gimnaziji tekom zadnjega šolskega leta bi navedli naslednje: Lani septembra je skupina avstrijskih novinarjev na poti po avstrijskih šolah obiskala tudi slovensko gimnazijo v Celovcu, kjer se je zlasti zanimala za uspehe pri pouku v obeh deželnih jezikih, medtem ko je vodstvo šole opozorilo predvsem na težave, ki jih tako učiteljem kot učencem povzroča stalni popoldanski pouk, ker slovenska gimnazija še vedno nima svojega lastnega poslopja. Društvo staršev je na to nevzdržno stanje opozarjalo pristojne oblasti tudi tekom zadnjega šolskega leta. Meseca novembra je šola obiskala delegacijo ruskih šolnikov, katerih zanimanje je razumljivo veljalo v prvi vrsti pouku rusčine, ki je bila v šolskem letu 1960/61 uvedena od 6. razreda dalje (kot prosti predmet in so se zanj prijavili skoraj vsi učenci. Ruski šolniki so si najprej ogledali pouk slovensčine in nemščine v prvem razredu in nato ostali celo uro pri ruskem pouku v sedmem razredu. Ob koncu

so gostje naglasili, da odnašajo s šole globoke vtise o njeni visoki ravni in da občudujejo visoko pevsko kulturo na šoli (šolski pevski zbor je gostom namerč zapel nekaj pesmi, med temi tudi eno rusko); predvsem pa so izrazili svoje veliko začudenje, da so se dijaki v tem kratkem času naučili toliko ruskega jezika, in prav posebno poudarili dejstvo, da so pri tem praktičnem pouku videli in slišali veliko sorodnost obeh slovanskih jezikov — ruskega in slovenskega.

Dijaki slovenske gimnazije so tudi v zadnjem šolskem letu obiskali več kulturno-umetniških prireditev, tako številne predstave v celovškem Mestnem gledališču in obe uprizoritvi ob gostovanju Opere Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane; v Delavski zbornici so si ogledali razstavo o koncentracijskem taborišču Ravensbrück, ki je — kot je rečeno v Letnem poročilu — »napravila na mladino globok vtis še prav posebno, ker so starši marsikaterega učenca na lastni koži občutili grozodejstva teh mučilnic« in so mnogi dijaki bili za časa nacizma tudi sami izseljeni; nadalje so obiskali koncert mladinskega orkestra, v katerem sodelujejo tudi trije učenci slovenske gimnazije; ogledali so si tudi vrsto poučnih filmov; nadalje so se dijaki slovenske gimnazije udeležili prireditev mladinskega tedna, imeli so smučarske tečaje in druge športne prireditve, z moškim in mešanim zborom so z velikim uspehom nastopili

Septembra bo izšel ZBORNİK SLOVENSkih ŠTUDENTOV

Klub slovenskih študentov na Dunaju (Prej Klub koroških slovenskih akademikov na Dunaju) bo izdal ob 40-letnici svojega obstoja „ZBORNİK SLOVENSkih ŠTUDENTOV“, ki bo na razpolago od začetka septembra naprej.

Že danes opozarjamo na ta zbornik, ki ga lahko naročite v knjigami „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse, ali pa neposredno pri Klubu slovenskih študentov na Dunaju, Wien VIII., Benenogasse 21.

na deželnem tekmovanju mladinskih pevskih zborov; na predvečer deželne praznika (9. oktobra) so se udeležili baklade celovške mladine, medtem ko so imeli za Dan zastave posebno proslavo v šoli; z veličastno akademijo 3. junija pa so proslavili petletnico obstoja slovenske gimnazije v Celovcu.

Po tem naštevanju drobnih dogodkov tekom šolskega leta bi zabeležili le še toliko, da vsebuje „Letno poročilo“ poleg raznih drugih podatkov o šoli in učencih še članek o šestdesetletnici ravnatelja dr. Tischlerja, poročila nemških listov (zakaj ne tudi slovenskih?) o zaključni akademiji in petletnici slovenske gimnazije ter sestavke: Ob stoletnici Slomškove smrti (prof. dr. Reginald Vospernik), Pogovor z Milko Hartmanovo (dr. France Czigan), Elektra v Kazazah (prof. Franc David), Polet v vesolje (prof. Štefan Močilnik), Ob proslavi dneva avstrijske zastave na Dunaju (Mojca Praper) in Mladinski športni dan (prof. Milan Kupper).

„Pregled petletnega obstoja in delovanja slovenske srednje šole v Celovcu kaže in dokazuje potrebo po takem zavodu, ker prvič v zgodovini koroških Slovencev slovenskim otrokom daje isto izhodišče, kakor ga imajo nemški otroci, da si na osnovi materinskega jezika utirajo pot do višje izo-

Kulturno-umetniški tedni v Spittalu:

Razstava „Sodobna umetnost Slovenije“ ter uprizoritev komedij Moliera in Shakespeara

V krog poletnih iger se je vključil tudi Spittal ob Dravi, kjer je bila zadnja sobota na gradu »Porcia« otvoritev letošnjih kulturno-umetniških tednov. Že takoj prvi dan teh prireditev je pokazal široko zasnovan spored, ki sega od razstave pod naslovom »Sodobna umetnost Slovenije« do odrskih uprizoritev komedij dveh velikih svetovnih klasikov — Moliera in Shakespeara.

Razstavo »Sodobna umetnost Slovenije« je v navzočnosti podpredsednika Izvršnega sveta LRS dr. Jože Viljana, predsednika Sveta za kulturo in prosveto LRS Bena Zupančiča, jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu Borisa Trampuža in ravnatelja ljubljanske Moderne galerije prof. Zorana Kržišnika odprl deželni glavar Ferdinand Wedenig, ki je ob tej priložnosti opozoril na tradicionalne kulturne stike med Koroško in Slovenijo ter poudaril, da tako sodelovanje bistveno prispeva k razvijanju in utrjevanju prijateljskih odnosov med sosednimi narodi in deželami. Na razstavi sodeluje 20 sodobnih slovenskih slikarjev, grafikov in kiparjev, ki so zastopani s skupno 60 deli; skoraj vsi zastopani umetniki so bili že deželni visoki mednarodni priznanji.

Gledališki del kulturno-umetniških tednov v Spittalu pa obsega uprizoritev Molierove komedije »Zdravnik proti volji« in Shakespearov »Komedije zmešnjav«. Čeprav gre pri obeh komedijah za precej sorodno ozadje — razkerinkati in osmešiti v človeku njegove slabe lastnosti — pa je njihova povezava vseeno zelo tvegana in zahteva od igralcev velike sposobnosti. Vodja skupine Herbert Wochinz je uspel oblikovati ansambel, ki se zna uspešno okoristiti z danimi okoliščinami na grajskem dvorišču in katerega prodorna moč ni v storišnih posameznikov, marveč v homogenem učinku celotne skupine. Bistveno pa je le uspehu prispeval tudi Matthias Kralj s scenskimi slikami in kostumi. Tako bodo tudi poletne igre v Spittalu zasluženo deležne priznanja številnih domačih in tujih obiskovalcev.

Dva tisoč osem sto jezikov človeštva

Tisti, ki bi se rad pogovoril z vsakim zemljanom v njegovem jeziku, bi moral obvladati nič manj kot 2796 jezikov. Tudi če bi to bilo izvedljivo, naš znanec ne bi mogel razvozlati pomena nekaterih izumrlih jezikov niti docela razumeti obsežno množico, ki bi se pomenkovala v kakem narečju. Bil bi izvedenec le za žive jezike.

Največji delež — okoli 1000 jezikov — so k temu presenetljivo visokemu številu prispevali Indijanci obeh Amerik, za njimi Afriška celina s 500 jeziki črnih plemen in še nadaljnimi 500, ki jih govorijo jezikovne skupine v Aziji in na pacifiških otokih. Jezikov, ki jih uporablja milijon ali nekaj več, je okrog 200.

Pri vsakem jeziku sta odločilna dva činitelja. Eden nam pove, koliko ljudi ga rabi, drugi pa njegovo teritorialno razširjenost, kar nam tudi v določeni meri kaže materialne in duhovne dosežke naroda, ki mu je ta jezik materinski.

Daleč premočen je kitajski jezik, ki je, vsaj kar zadeva število ljudi, trdno na prvem mestu. Po številu mu sledi angleščina, ki pa vodi po teritorialni razširjenosti.

Angleško govoreči ljudje so predvsem na severno-ameriški celini s kakimi 170 milijoni in še 15 milijoni v Kanadi.

Evropa oziroma Britanski otoki povečajo to število za približno 50 milijonov, a Avstralija, Nova Zelandija in Južnoafriška unija dodajo še 12 milijonov.

Ljudi, ki jim je angleščina materini in prvi jezik, cenijo na kakih 250 milijonov. S tem nismo povedali še vsega. Angleščina je jezik, ki ga po nekaterih cenitvah govori okoli 600 milijonov ljudi. Morda je ta številka nekoliko pretirana, čeprav je še dokaj točna. V precejšnjem delu evropskih držav poučujejo angleški jezik kot jezik št. 1. Vsaj 5 milijonov Evropejcev ga popolnoma obvlada; tem petim milijonom lahko čiste vesti prištejemo še pet milijonov dobrih poznavalcev v Južni in Osrednji Ameriki, Mehiki in na Haribskih otokih.

Azija je poglavje zase. Kolonialistična in izkoriščevalska politika angleškega imperija je v tamošnjih deželah uvedla angleščino za uradni jezik. Ko so narodi Azije svobodno zadihali, je kot dediščina ostal angleški jezik in odigral pozitivno vlogo, ker bi bilo drugače sporazumevanje med mnogoterimi narodi ene države otežkočeno. Najbolj izrazit je primer Indije, Burme, Pakistana in Ceylona.

Odlučujoči činitelj je tudi jezikovna obsežnost jezika. Bolj zgovorne kot pripovedovanje so številke, ki povedo, koliko ljudi govori gotov jezik. Zato jim dajmo besedi!

kitajski	500,000,000
angleški	250,000,000
hindustanski	160,000,000
ruski	150,000,000
španski	120,000,000
nemški	100,000,000
japonski	100,000,000
francoski	80,000,000
indonezijski	80,000,000
portugalski	60,000,000
bengalski	60,000,000
italijanski	60,000,000
arabski	50,000,000
vsii ostali	830,000,000

Neverjetno, kajne? Izmed 2796 jezikov je le trinajst takih, ki jih govori več kot 50 milijonov ljudi.

Med azijskimi in svetovnimi jeziki je kitajski trdno prvi, čeprav je kra-

jevnega značaja ali, z drugimi besedami, omejen predvsem na področje LR Kitajske in nacionalistične Formoze.

Takoj mu sledi angleščina, ki je, kot smo že rekli, najbolj razširjeni svetovni jezik.

Od tretjega mesta naprej več niso tako velike razlike kot so bile med prvima dvema jezikoma in drugimi, vendar je rusčina krepko zasidrana na četrtem mestu. Ruski jezik je glavni jezik v SZ in se vedno bolj tudi uveljavlja in širi v svetovnem merilu.

Jezik španskih mornarjev se je kmalu udomačil v novi domovini, v Južni Ameriki, in je danes vodilni jezik južno od reke Rio Grande. Brez teh ne bi bil po razširjenosti na tretjem mestu, saj ga drugače rabijo le v Španiji oziroma v nekaterih špansko-afriških kolonijah.

Za nemški jezik smemo reči, da je najvažnejši jezik osrednje Evrope, saj ga ne govorijo zgolj v Nemčiji, Avstriji in Švici marveč tudi v državah, na katere mejijo. Poseben pomen mu pripisujejo kot jeziku, v katerem so napisana številna znanstvena dela.

Francosčina je pojem, ki ga srečamo razen v Franciji tudi v Belgiji in Švici. Tam je hkrati materini in uradni jezik. Po razširjenosti je tesno za angleškim. Z njim so povezani pojmi elegancije, kulture in umetnosti. Znan je tudi kot jezik sporazumevanja v diplomatskih krogih.

Podobno kot je ostala angleščina v Aziji, je čutili vpliv francoskega kolonializma oziroma jezika v francoskih posestih — Francoski Gvineji, Martiniku, Gvadeloupe. Ne smemo pozabiti pa francosko govoreče dele Afrike, kot so Maroko, Tunizija, Alžirija, Francoska Zahodna Afrika, Ekvatorialna Afrika in otok Madagaskar.

Portugalska je sorazmerno majhna država. Ima kakih 9 milijonov pre-

bivalcev, vendar se v portugalski pogovarja 60 milijonov. Kako je to mogoče, če je v portugalskih kolonijah v Afriki, Indiji in Pacifiku samo 1.5 milijona uporabnikov? Odgovor moramo poiskati v Braziliji, državi, ki je večja od celinske ZDA. Petdesetim milijonom njenih prebivalcev je portugalsčina materni jezik.

Eden osrednjih jezikov Sredozemlja je italijanska. Prav tako kot nemškega ga rabijo precej v obmejnih pokrajinah držav, ki jim je Italija sosed. Ohranil se je v gotovi meri tudi v prejšnjih italijanskih kolonijah — sedaj samostojni Etiopiji, Libiji in Eritreji. Močan priliv italijanskih izseljencev v severno in južno Ameriko je ustvaril številne italijansko govoreče skupnosti.

Kot jezik, ki ga govori 50 milijonov, je tudi arabščina. To je zelo razširjen jezik in z veliko kulturno močjo. Pod vplivom islama, arabske religije ga bolj ali manj dobro obvlada okrog 300 milijonov v Iranu, Afganistanu, Sovjetski zvezi, Indiji, Pakistanu in celo v LR Kitajski in Indoneziji. Prebivalci, ki jim je arabščina jezik rodne grude, živijo na področju zahodno od Egipta in vzhodno od Maroka, v pravi domovini Arabiji in bližnjem vzhodu kot Iraku, Siriji, Jordanu in Libanonu.

Vendar je le 200 jezikov, ki jih uporablja nad milijon prebivalcev

Dolgujemo še pojasnilo za hindustanski in bengalski jezik. Hindustanski je kombinacija jezika urdu (uradni pakistanski jezik) in glavnega jezika Indije hindu. Ta dva jezika se v pisavi zelo razlikujeta, a v govoru sta si podobna. Bengalski je navzlic svojemu številu drugi je-

brazbe, ki je danes hujša življenjska nužnost, kakor je bila še pred pol stoletjem. Obisk srednje šole ni več prednost izvoljenih in bogatih, to je danes praktična pot v življenje tudi za vsakega kmečkega in delavskega otroka, je v obširnem članku „Ob petletnici“ zapisal ravnatelj dr. Joško Tischler. Te besede potrjuje dosedanji razvoj slovenske gimnazije, kateri tudi za bodoče želimo obilo uspehov, ko bo prihodnje leto tudi po dipl. inž. Janezu Oswaldu zasnovani ovitek „Letnega poročila“ z osmimi stopnicami in polnim žitnim klasom simbolično pričal, da se je ta učni zavod iz skromnih začetkov ob podpori in skrbi vsega našega ljudstva razrasel v polno osemrazredno slovensko srednjo šolo v Celovcu s prvimi maturanti.

KULTURNE DROBTINE

● „Ljudski zbor Celovec“, ki spada med najboljše nemške mešane pevске zore na Koroškem, je slavil svoj 70-letni jubilej. Od petka do nedelje so se vrstile temu jubileju posvečene prireditve v Domu glasbe in na dvorišču Deželnega dvorca, kjer je bila svečanost zaključena s „Psmijo dela“.

● V ponedeljek so se v Celovcu začeli letošnji pogodotki tedni, pri katerih se je zbralo 800 korotkih učiteljev. Na sporedu je vsakoletne prireditve je tudi več referatov o pouku na dvojezičnih šolah.

● Jutri se začne v Pulji tradicionalni operni festival v izvedbi Reške opere. Na sporedu so tri operna dela: Verdijev „Don Carlos“, Golovčev „Ero z onega sveta“ in Mascagnijeva „Cavalleria rusticana“ ter dva baleta: Ravelov „Bolero“ in Geršwinov „Amerikanec v Parizu“.

Dve proslavi gospodarske izgradnje našega ozemlja: Elektrarna v Kazazah v pogonu...

Prejšnji petek je bil v Kazazah prazničen slavnosten dan. Delo je počivalo, kajti dokončno je bila zgrajena velika elektrarna Avstrijske dravske elektrifikacijske družbe v spodnji pokrajini naše dežele. Prej divjeromantičen in zapuščen kraj ob Dravi, je danes opremljen z modernimi zgradbami, vendar prilagojenimi naravnemu okolju kraja, kar je prikupno spremenilo krajevni obraz ter pokrajinska lepota po zgradbi elektrarne ni izmaljena. Posebno pomembne so tudi sodobno zgrajene ceste, ki so nadomestile prej klavne kolovozne poti.

Ta dan, ko je bila predaja nove dravske elektrarne, druge največje vodne elektrarne v Avstriji, svojemu koristnemu narodnogospodarskemu namenu, je prihitelo v Kazaze nad 1000 ljudi. Na visokih drogih vihrajoče zastave in girlande preko širokega zajeznega mostu, tudi to je prispevalo k prazničnemu razpoloženju. Razen množice delavcev in prebivalstva iz okolice je slavnostim otvoritve prisostvovalo veliko število častnih gostov, predstavnikov gospodarskega in političnega življenja s Koroške, Štajerske in iz Dunaja z ministrom za promet in elektrifikacijsko gospodarstvo dipl. ing. Waldbrunnerjem na čelu. Slavnosti se je udeležil tudi ing. Kobler, direktor elektrifikacijske družbe v Sloveniji.

S projekcijskimi deli za kazaško elektrarno so začeli že leta 1952. Dne 14. aprila 1959 je bilo tako daleč, da so s prvim simboličnim vbodom z lopato začeli urediti veliki načrt. Po dobrih treh letih je minister Waldbrunner s ponosom lahko dejal: „Storjeno je veliko delo!“ V tem kraju sipa Drava ogromno vodno silo za mogočno proizvodnjo električne energije. Direktor dipl. ing. Werner pa je med drugim dejal: „Če se odslej v tej pesmi predani deželi še niso našli pesniki in komponisti, ki bi opevali Dravo, bo odslej tehnika pela visoko pesem te reke.“ (Brez dvoma so slovenski ljudski pesniki tudi opevali Dravo in jo vpelovali v svoje pesmi, saj so znane „Šumi, šumi Drava...“, „Slovenski smo fantje pri Dravi doma...“ ali „Ko Zila noj Drava... in druge; odslej pa bo odmevala Drava od gromkega petja tehnične in proizvodne zmogljivosti nove elektrarne.)

Skupni stroški za novo elektrarno so znašali okoli 700 milijonov šilingov. Iz lastnih sredstev je Avstrijska dravska elektrifikacijska družba prispevala 163 milijonov šilingov, v ostalem pa so stroške krili predvsem s sredstvi energetskega posojila, z 20 % pa je bila udeležena tudi KELAG.

Elektrarna je opremljena z dvema strojnima napravama in dvema Kaplan-turbinami proizvodnje strojne tovarne Andritz v Grazu. Na sekundo pada na lopate turbin iz višine 20,5 metra vodna sila z zmogljivostjo 51.000 PS. Elektrarna bo letno dobavljala 360 milijonov kilovatih ur v električno omrežje ter bo med drugim koristila predvsem tudi dvigu industrijske ravni v pokrajini spodnje Koroške ter bo za deželo in državo velikega gospodarskega pomena.

Delavci so storili pri gradnji velikansko delo. Premaknili so približno 2.413.000 kubičnih metrov prsti in kamenja, 168.000 kubičnih metrov betona so zagradili. Za zaščitne zajeze proti poplavljanju kmetijskih zemljišč so potrebovali 2 milijona kubičnih metrov materiala. Najvišje število pri gradnji zaposlenih delavcev je bilo 1028.

Z zajezitvijo Drave že vidno nastaja novo, po velikosti tretje največje jezero na Koroškem v dolžini 22 kilometrov in 10,5 kvadratnega kilometra površine. Dve-ta ljudi je moralo zapustiti svoja zemljišča ob Dravi, kjer se bo razširilo jezero in 40 poslopij je Avstrijska dravska elektrifikacijska družba odkupila, in sicer po zadovoljivi ceni. Kakor za gojavljajo, jezera, jezera, imenujejo ga že Velikovoško jezero, nikdar ne bodo zagradili ter bo vsak čas dostopno široki javnosti. Špekulanti ne morejo računati na dobičke. Uporaba motornih čolnov na tem jezeru ne bo dovoljena. Obrežni pas okoli jezera ostane v lasti Avstrijske dravske elektrifikacijske družbe.

V sestavku so kratki posnetki iz zanimivih podatkov govornikov, kakor direktorja Kuglerja, tehniškega direktorja dipl. ing. Wernerja, direktorja dipl. ing. Slezaka, predsednika obratnega sveta Inthala in ne nazadnje ministra Waldbrunnerja, ki je nato s pritiskom na gumb simbolično in oficielno začel z obratovanjem elektrarne v Kazazah.

Kar je pripomniti: Avstrijska dravska elektrifikacijska družba je velik del gradbenih stroškov pokrila v deželi in pri podjetjih v drugih zveznih deželah. Večina delavcev je bila doma iz Spodnje Koroške, ki bodo morali sedaj spet iskati delo in zaslužek v drugih krajih. Gotovo bi bila najlepša in najboljša

pohvala in zahvala delavcem, ki so založili pri gradnji elektrarne v Kazazah svojo pridnost in sposobnost, da bi res kmalu začeli urediti projekte za dve nadaljnji dravske elektrarne v Rožku in na Bistrici.

...in začetek gradnje ceste pri Svetni vasi

Le dva dni prej pa je bil slovesen pričetek del na izgradnji ceste pri Svetni vasi, ki bo v bodoče peljala mimo vasi in se izognila nevarnim ovinkom v vasi sami.

Čprav gre tu le za delno izboljšanje rožanske ceste, so v očigled bližnjih volitev slavili pričetek teh del z velikim pompom. Očitno iz volilno-taktičnih namenov so vabili k tej slavnosti vse različne interese in neinterese, pristojne in nepristojne.

Tako je smel spregovoriti skupno z zastopnikom „Abwehrkämpferjev“ tudi predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, da je bila na ta način demonstrirana vsa široka ljubezen ÖVP tudi do koroških Slovencev.

Ni naš namen, da bi tukaj ocenjevali ta svojevrstni skupni nastop izrazitih nasprotnikov naših narodnih teženj in predstavnikov

Srečanje kmečke mladine v Podravljah

V nedeljo, dne 22. julija priredita uprava kmetijske šole Podravlje in vodstvo gospodarskega tečaja Slovenskega šolskega društva

SREČANJE

absolventov in gojencev kmetijske šole in absolventk gospodarskega tečaja.

Dnevni red: Od 9. do 11. ure aktualna strokovna predavanja, nato razgovor. Ob 11. uri obhod posestva kmetijske šole pod vodstvom upravnika posestva in ravnatelja šole. Od 15. ure dalje prosta zabava s plesom v dvorani gostilne Maček. Igral bo priznani gorenjski plesni ansambel.

Posebej vabimo na srečanje absolvente in gojence kmetijske šole, absolventke gospodarskega tečaja, ostalo kmečko mladino, kmete in vse prijatelje kmetijske šole Podravlje.

Posledice vremenskih prilik za letošnjo sadno letino

Skromen pridelek obeta in ponekod sploh nič letošnja sadna letina in nekako pusto in prazno je v sadnih vrtovih po naših vaseh. Podoželje bo prikrajšano za zdravo in dragoceno poživilo s sadjem, pa tudi za vir lepih dohodkov. Naš sodelavec, strokovnjak v sadjarstvu, je opisal nekaj opazovanj o posledicah vremenskih prilik za letošnjo sadno letino, ki jih posredujemo našim bralcem.

Minula zima za sadno drevje ni bila ugodna. Drevje je bilo lansko jesen dolgo v soku in je tudi listje pozno odpadalo. V decembru pa je prišel hud in trajen mraz ter je lahko mogoče, da je več mladih drevesc pozeblo že v decembru, ker jih je mraz dosegel deloma še v soku. Več sort jablan je pozeblo po mladikah. V okolici sem opazoval na primer pri Kanadki, ki ni občutljiva le za mraz temveč tudi za lesni skrlop, krastavost ne samo na listju in sadu, temveč tudi na mladikah. Na tej vidimo raztrgano zgornjo kožo mladik in je zaradi tega oslabela in kaj lahko pozebe.

Na jablanah je letošnje zimo pozeblo tudi cvetno brstje, cvetno popje. Po večini je pozeblo le nekaj popkov v vsakem brstu, ob cvetenju pa smo videli, da se je razcvetelo manj popkov kot običajno, drugi pa so bili uničeni od mraza že zdavnaj v začetnem razvoju. Kjer pa je lani sadje dobro obrodilo, itak zaradi stradanja ni moglo zastaviti cvetnega popja. To bi moglo biti le ob zadostnem gnojenju, ki pa bi moralo biti po sortah različno. Popolnoma je jablanov cvet uničil cvetožer v legah, ki so mu ugodne, kakor kaže v bližini gozda, kar sem tudi lahko opazoval. Letos je bila razlika posebno izrazita. Ob gori Kiclnu se jablane kljub mnogo popja niso razcvetele, vse je uničil cvetožer, v sosedni vasi Vesele, ki je bolj izpostavljena mrzlemu vetru, pa je bilo le malo cvetov ožrtih in so se tam jablane razcvetele tri do pet dni pozneje. Cvetožer lahko s pravočasnim škropljenjem uničimo in tako obvarujemo sadno letino.

Moštnim hruškam zimski mraz ni dosti škodoval. Kolikor so cvetele, so napravile dosti plodičev, dočim pa je namiznim hruškam mraz zelo škodoval in so zastavile le zelo malo plodičev. V zavetnih legah je tudi cvetožer

konvativno usmerjenih koroških Slovencev, niti se nočemo dotikati oblike in vsebine podanih izjav. To so pač stvari pojmovanja narodnega dostojanstva in okusa! V razumevanje ÖVP za težnje našega ljudstva pa bomo verovali šele, ko bodo ob podobnih priložnostih, ko ne gre le za ceste marveč za bolj bistvene koristi naših krajev in ljudi, dovolili Slovincem spregovoriti tudi kritično besedo z odločno zahtevo in ne le hvalnice in slavospeve. Ob poznanih akcijah, resolucijah, izjavah in predlogih dr. Einspielerja, dr. Mayerhoferja in drugih proti našim upravičenim zahtevam so vse priložnostne lepe besede pač brez vrednosti.

Šele ko bodo ti krogi prenehali z hujskanjem na šolske štrajke, za odjave od dvojezičnega pouka, za tako imenovano ugotavljanje manjšine itd. ter bosta oba naroda v deželi lahko živela v enakopravnosti in v miru med seboj, bo južna Koroška, kar je iskrena želja tudi pri nas, v resnici „biser“ Avstrije.

Da takega enakopravnega in mirnega sožitja na žalost danes še ni, je potrdil sam namestnik deželnega glavarja ing. Truppe s svojo nekvificirano izjavo, ko je baje „zavrnil podtikavanje titokomunističnega tiska, da v spodnji deželi ni bilo nič storjenega“.

Gospodu ing. Truppeju so gotovo znani sklepi tako zvezne kot deželne vlade, da gre pri Južni Koroški za „Notstandsgebiet“ in še ni dolgo tega, ko so ob 40-letnici plebiscita vsi listi, zlasti pa ÖVP-jevski tisk, na široko pisali o gospodarski zapostavljenosti krajev južno Drave. Torej je g. namestnik deželnega glavarja zavrnil svoje lastne sklepe in svoj lastni tisk. Zato se čudimo temu izpadu tembolj, ker poznamo in imamo v rokah tudi drugačne njegove izjave.

Pripombe ob koncu šolskega leta

Bilčovs. — Šestega julija je za šolsko mladino nastopil čas velikih počitnic. Domov so otroci prinesli šolska spričevala, iz katerih je razviden učni uspeh. Šolarji, ki so dobili v spričevalu zapisane dobre reče, so se jih samoumevno veselili in komaj čakali, da so jih mogli pokazati svojim staršem, katerim so dobri redi v učnih predmetih, ki jih morajo šolarji zmagati v učnih urah, tudi v veliko zadoščenje. **Starši vedo, da je najdragocenejša dota široko in koristno znanje, ki ga otrok nese v življenje.**

Kakor je pač v življenju že tako, pa so nekateri šolarji bolj z boječim srcem pokazali spričevala svojim roditeljem, kjer so zapisani slabši redi. Krivda za slabe reče ne zadene v vseh takih primerih le otroke same, kajti priroda ni vseh v enaki meri obdarila z nadarjenostjo, toda so tudi primeri, da so krivi bolj starši, ki se malo menijo za šolske zadeve in ne posvečajo potrebne pozornosti učenju svojih otrok. Potrebno je, da šola in starši medsebojno sodelujejo in marsikakšno razočaranje bi lahko izostalo.

Iz spričeval je tudi razvidno, v koliko se naši otroci v šoli učijo in priučijo obeh deželnih jezikov, tako slovenskega kot nemškega. Žal je še dosti staršev, ki se vrednosti obeh jezikov za svoje otroke ne zavedajo in odklanjajo prijave otrok k učenju obeh jezikov. Zgrešenega mnenja so, da je učenje obeh jezikov za otroke prenaporno in mislijo, da bodo njihovi ljubljenci bolj napredovali v drugih predmetih, če se bodo v šoli učili samo nemško. Izkušnja pa govori drugače, ker če pregledamo spričevala vseh otrok, ki obiskujejo tukajšnje ljudsko šolo, lahko v odstotkih ugotovimo, da so učni uspehi pri otrocih z dvojezičnim poukom mnogo boljši, kot pri onih, ki se učijo le nemško. Razen tega in pri vsem tem pa more otrokom znanje obeh jezikov samo mnogo koristiti v bodočem življenju.

Dvojezični pouk je otrokom tudi pri obisku višjih šol koristen, kar jasno dokazujejo uspehi v slovenski gimnaziji v Celovcu. Iz naše občine obiskuje to šolo devet dijakov. Kakor izkazuje zadnje gimnazijsko poročilo, so med temi štiri odličnjaki. Gotovo je to kar lepo število. Kdor koli od odgovornih višje deželne ali državne oblasti obišče to šolo, pritrditno prizna, da je učenje obeh deželnih jezikov učenec na jezikovno mešanem ozemlju pri nadaljnjem učenju le v korist. Učenci se na podlagi znanja materinega jezika veliko lažje spoprimejo z učenjem drugih tujih jezikov.

Vsem našim marljivim učenkam in učenecem k uspehom v šoli iskreno čestitamo, jim želimo prijetne počitnice in jim kličemo, naj vstopijo v novo šolsko leto s prav takim zaletom. Našim staršem pa velja poziv: **Ne zamudite in prijavite vaše otroke k dvojezičnemu pouku, to bo otrokom le v korist in nekoč vam bodo hvaležni! Čas zahteva in bo zahteval čim več znanja in bodočim bo tistega, ki več zna in ve.**

Družba „Rettet das Kind — Rešite otroka“

se zahvaljuje za knjižno darilo Slovenske prosvetne zveze

Višji vladni svetnik dr. Marchart je kot poslovodja koroške deželne zveze avstrijske družbe „Rettet das Kind — Rešite otroka“ poslal Slovenski prosvetni zvezi pismo zahvalo za knjigo, ki jih je le-ta podarila zavetiščem za šole vozeče se otroke v Celovcu in Beljaku. Vsebina pisma je naslednja:

Po naročilu Avstrijske družbe „Rettet das Kind — Rešite otroka“, koroška deželna zveza, se smem najlepše zahvaliti za od gospoda dr. Zwitterja v imenu Vaše Zveze sprejeti knjižni dar za obe od nas preskrbovani zavetišči za v šole vozeče se mladino v Celovcu in Beljaku. Številne od Vaše strani na razpolago postavljene slovenske mladinske knjige pomenijo bistveno obogatitev obeh zavetiščnih knjižnic. Ne nazadnje naj vam bo izrečena odkrita zahvala tudi v imenu številnih v šole v Celovcu in Beljaku vozečih se otrok in mladincev, ki zelo radi obiskujejo naši zavetišči.

KOLENDAR

Petek, 13. julij: Anaklet
Sobota, 14. julij: Bonaventura
Nedelja, 15. julij: Vladimir
Ponedeljek, 16. julij: D. M. K.
Torek, 17. julij: Aleš
Sreda, 18. julij: Miroslav
Četrtek, 19. julij: Vincencij

Tone Batagelj:

Danes se bo zgodil čudež...

Na balkonu ga imam. Na jutranjem soncu. Velik je kot otroška glava. In ves je pokrit s sivimi, ostrimi bodicami. Kot jež. Mora se braniti pred radovednimi prsti. Samo dotakni se me in videl boš, kaj znam. Okoli velikega rastejo mali. Kup. Povsem podobni velikemu. Samo, da so majhni. Očka in deca. Na velikem je mnogo majhnih srebrnih mačic. Popkov. Iz njih bo vzkipele, ko pride čas, najlepši cvet. Zares.

Danes so mi ptički prinesli novico, da bo lep dan in da se bo zgodilo nekaj prav izrednega. Sonce je vstalo zgodaj, zgodaj. Še pred njim so vstali ptički. Tako je vse vedro in veselo. Od morja diha rahel vetrič. V njem čutiš slan okus. Zapletel se je v cvetoči ne- gnoj in glicinije in zdaj rosi z njih ko zlat in sinji dež. Ukradel je vrtnicam opojen vonj in travni drhtaji drobecni biseri rose. V njih se igrajo sončni žarki v čudnih mavričnih pre- livih. Povsod slišiš brenčanje in zadovoljno godrnjanje: čebele, čmrlji, ose, sršeni, muhe, mušice, komarji, kačji pastirji, metulji, hrošči so že zgodaj marljivo na delu. Letos je miza bogato pogrnjena. Koliko sladkega medu. Vse se gnete in preriva kakor na bogatem sejmu. Čmrlji in hrošči brundajo od samega zado- voljstva. Muhe plešejo kot nore. Celu rogač jadra s svojimi težkimi krili nad vso to gnečo in se vozi kakor imenitnej in gospod v črni kočiji. Murni in kobilice godejo kakor za stavo. Celu škražat se oglašajo zategnjeno. In kdo bi mogel ostati na mestu pri takem vre- menu? Kar srbijo te pete. Zaplesal bi od sreče. Ne moreš in ne moreš drugače. Aha.

Ze nekaj dni nestrpno opazujem kaktusove popke. Kar čez noč ti zrastejo in se odpro. Zato moram paziti, da mi ne uide tisti skriv- nostni hip, ko bo cvet za cvetom odkril svojo neomadeževano lepoto. Svojo nežno, rožnato čašico. Svoj cvet. Najlepši cvet.

Vprašujete: Ali je res, da cvetke govorijo? Kdo ve? Jaz ne vem. Se nisem slišal. Morda so nekaj govorile. Kaj vemo. Davno, davno. Vendar ne moremo govorico cvetlic prispodo- biti s človeško. Ne govore med seboj kot ljudje. Drugače govorijo. Sporazumevajo se na svoj poseben način. Njih čuti niso kot naši. Drugače so ustvarjeni. Toda zato niso nič manj jasni in prikladni. Za njih ustvarjeni.

Stana Vinšek

Porabilo

Ščinkavec se krega z veje:
"Tat, tat, tat, ti grdi tat!"
Lišček pa se mu nasmeje:
"Nisem, nisem tat — sem svat:
Jutri zjutraj pod kosmuljo
vrabec ženi se z vrabuljo!
Róse vsak prinese zase
zvrhane tri cvetne čaše,
a pšeničko
zbrivam tukaj na poljani
za potičko —
pridi in pojej jo z namil!"

Ivo Andrić

16

Travniška kronika

Dokler je bil mlajši in dokler je imel koga, ki mu je dajal poguma s priznanjem, je pisal manj, sedaj pa, ko so prišla leta, ko ni bilo nikogar več, ki bi ga resno jemal kot pesnika, je delal redno in marljivo. Podzavestno potrebo po izražanju in varljivo silo mladosti sta zamenjali okorela navada in marljivost. Zakaj marljivost, krepost, ki se tako pogosto pojavlja tam, kjer ni potrebna ali kadar ni več potrebna, je bila vedno uteha nedarovitih pisateljev in nepotrebnih. Izjemne razmere, samota in dolgčas, ki je nanje bil za leta obsojen, so tirale Davilla vedno bolj na to jalovo stranpot, v nedolžni greh, ki ga je nazival poezijo.

Dejansko je bil Daville na stranpoti že od dneva, ko je napisal prvi stih, ker s poezijo nikoli ni mogel imeti prave zveze. V njenem najneposrednejšem izrazu je ni mogel niti občutiti, kaj šele, da bi jo izzval in ustvarjal.

Pojav zla na svetu je netil in Davillu razdraženost ali potlačena, pojav dobrega pa navdušenje in zadovoljstvo, neko vrsto moralnega zanosa. Iz teh moralnih reakcij, ki so bile v njem zares žive in budne, četudi ne stalne in ne vedno zanesljive, je pa ustvarjal pesmi, ki jim je manjkalo

vsega, da bi bile poezija. Resnici na ljubo je treba pove- dati, da ga je v tem napačnem pojmovanju utrjevala tudi moda časa.

Tako je Daville iz leta v leto svoje nemajhne vrline vedno bolj trmasto spreminjal v povprečne napake in je v poeziji iskal prav tisto, česar v njej ni: cenjenih moral- nih evforij pa nedolžnega duhovnega igračkjanja in za- pravljanja časa.

Razumljivo je, da mladi des Fossés tak, kakršen je stal pred njim, ni bil zazelen poslušalec ali kritik, ne primeren sobesednik za književne razgovore.

Tu se je odpirala med konzulom in mladeničem nova velikanska razdalja, za katero je bil konzul posebno občutljiv.

Poznavanje neštetih dejstev, naglo presojanje in drz- nost v sklepanju so bile glavne oznake mladeničeve inteligence. Znanje in intuicija sta v njem na neki posebni način sodelovala in se dopolnjevala. Navzlic vsemu nesog- lasju in osebnemu odporu je konzul to moral priznati. Za hip se mu je včasih zazdelo, da je štiriindvajsetletni mla- denič prebral cele knjižnice in da se mu to pravzaprav ne zdi nič kaj važno. In des Fossés je res vedno znova prese- nečal sogovornika s svojim mnogovrstnim znanjem in drznimi sodbami. Kakor igraje je govoril o zgodovini Egipta ali o odnosu španskih južnoameriških kolonij do matične dežele, o orientalskih jezikih ali o spopadih vere in plemen kjer koli že na svetu, o ciljih in nadah Napoleo- novega kontinentalnega sistema ali pa o prometnih smereh in tarifnih postavkah. Nepričakovano je navajal citate iz klasikov in to vselej manj znana mesta, vedno v kaki drzni zvezi in novi osvellitvi. Pa četudi je v marsikateri teh stvari konzul videl več mladeniške poze in prekipevanja kakor pa reda in stvarne vrednosti, je vedno poslušal mla-

deničevo razlaganje z nekakšnim praznovernim in nepri- jetnim občudovanjem, pa tudi z nekim mučnim občutjem lastne slabosti in nedoraslosti, ki ga je zaman skušal pre- magati in izpodbiti.

In ta mladi mož je bil gluhi in slepi za tisto, kar je bilo Davillu najdražje in kar se mu je zdelo poleg državljans- kih dolžnosti edino vredno spoštovanja. Des Fossés je odkrito priznal, da ne mara pesmi in da se mu sodobna francoska poezija zdi nerazumljiva, popolnoma neiskrena, blede in nepotrebna. Vendar se niti za hip ni odrekal pra- vici in užitku, da bi o tistem, česar po lastnem priznanju ni mogel ne čutiti ne ljubiti, ne razpravljati in ne govoril svobodno in brezobzirno, brez zlobe, pa tudi brez spošta- vanja in mnogege razmišljanja.

Tako je na primer o Delillu, oboževanem Delillu, takoj vedel povedati, da je spreten salonski človek, da dobiva honorar po šest frankov od stiha in da ga zato gospa Delillova vsak dan zaklepa in ga ne izpusti iz sobe, dokler ne izdela določene števila stihov.

Ta brezobzirnost "novega rodu" je konzula zdaj jezila, zdaj spet žalostila. Vsekakor je bila vzrok, da se je po- čutil še bolj osamljen.

Včasih je Daville, koprneč, da bi se izrazil in razodel, vse pozabil pa začel intimen in topel razgovor o svojih književnih nazorih in načrtih. (Popolnoma razumljiva sla- bost v takih razmerah!) Tako je nekega večera odkril ves načrt svojega epa o Aleksandru Velikem in razložil vse moralne tendence, ki jih je položil v osnove epskega de- janja. Mladenič se ni niti za trenutek spustil v oceno teh misli in pojmovanj, ki so sestavljali svetlejšo polovico kon- zulovega življenja, pač pa je nepričakovano, razpoložen in z nasmehom začel recitirati Boileauja:

kot začuden otrok iz lepega sna. Odpre svoja nežno rožnata usteca, svoj nežno rožnati ob- razček. In se obrne proti vzhajajočem soncu.

»Pozdravljeno, zlato, sladko življenje.«
Cvet pozdravlja svojo mladost.

Ko stoji sonce visoko, visoko, pridejo na obisk k cvetu čebelice in pisani metulji.

Cvet vzdrhti in s tesnobo pomisli:
»Zdaj se bo zgodilo.«

Nato jih pozdravi:
»Pozdravljena, ljubezen.«

In ko sonce zahaja in še zadnjič poljubi nežno rožnati cvet, pride od morja hladen zrak.

Cvet težko vzdihne:
»Pozdravljena smrt.«

In nagne glavico in umre.

France Bevk:

NETOPIRJA

Ali res se bojite netopirja? Zakaj? Jaz se ga ne bojim. Res, da ni lepa žival, „poltič- polmiš“ ji pravijo pri nas, a ni hudobna. Niti nadležna kot modrasov hlapec, ki tudi ni lepa žival.

Nekoč sta me dva netopirja nekaj časa vsak večer obiskovala.

To je bilo pred vojno, ko sem živel v Gorici. Nekoč v jeseni sem zvečer ležal v postelji in bral, ko sta priletela v spalnico. Najprej eden, potem pa drugi. Bržkone sta bila samec in samica. Priletela sta iz parka, ki se je raztezal za hišo. Skozi odprto okno v kuhinji in skozi njo v mojo delovno sobo.

Tako blizu in jasno še nikoli nisem videl netopirjev. Ko sem bil še majhen, sem jih videl letati okoli velikega bezga v našem vrtu, kjer je bilo vse polno mušic. Med letom

UGANKE

Preko noči
svetli so biseri
travniki posuli,
da se vse iskri,
ko ga sonce zlati
v jutranji uri. (Rosa)

Dva trakova iz železa narejena
na hrastovino pritrjena —
to je železna cesta —

Skozi hribe, čez mostove gresta
drug ob drugem venomer,
srečata pa se nikjer. (Železniški tir)

Čudežno zdravilo

Neka ženska je imela dva sina: pravega sina Tonika in pastorka Honzika. O Honziku so vsi govorili, da je tepček, in to je mati izkoristila. Vsa težja dela je naprtila njemu. Tonik je bil znan lenuh. Nekoč ga je poslal oče v gozd. Tonik se je izgovarjal, da ne more iti, ker je bolan. Mačeha je takoj rekla Honziku:

— Brž teci v mesto in prinesi Toniku zdravilo!

Honzik se je odpravil. Tonik in mačeha pa sta vpila za njim:

— Teci, teci, kar te noge nosijo!

Pritekel je Honzik v mesto, našel lekarno in hotel steči vanjo. Pri tem pa ni videl steklenih vrat in jih je razbil.

Lekarnar je stopil pred vrata, da pogleda, kaj pomeni ta žvenket.

Honzik mu je takoj povedal, da je Tonik bolan in da je prišel po zdravilo zanj.

— Ali si ti razbil vrata? — je zavpil lekarnar in pograbil palico.

— Na, tu imaš tvoje zdravilo! Tu imaš zdravilo! — je vpil lekarnar in udaril Honzika dvakrat preko hrbta.

Honzik je pritekel domov, mačeha je takoj zavpila nanj:

— Daj brž zdravilo!

— Ne vem, morda bo Toniku škodovalo, — se je pričel izgovarjati Honzik.

— Ne govori neumnosti! — je zavpila nadenj mati. — Lekarnar že ve, kaj ti je dāl!

Honzik je pograbil palico in dvakrat udaril Tonika.

Tonik je skočil iz postelje kot poparjen in pobegnul.

Honzik pa je dejal materi:

— No, vidite, Tonik je ozdravel! Torej mu je zdravilo le pomagalo. (Četka pravljica)

Okno v svet:

V Franciji kujejo nov zakon o kmetijstvu

Francoski kmetijski minister Pisani je pred kratkim predložil svoji vladi osnutek zakona, ki ga je izdelal skupno s predstavniki francoskih kmečkih združenj. V svojem osnutku poskuša najti pot za reševanje francoskega agrarnega vprašanja, ki bi zadovoljila tako kroge, ki se — podobno kot avstrijski vodilni agrarni politiki — zavzemajo za obstoj družinskih kmetij, kakor tudi težnje francoskih združnikov, ki se zavzemajo za nove osnove v agrarni strukturi in v agrarni politiki.

Po ministrovem osnutku kmečka lastnina v Franciji ne bi bila več nedotakljiva, temveč bi imela država pravico, da bi razlastila kmete z neobdelano zemljo. To zemljo bi država izročila splošnokoristnim družbam v upravljanje, obdelovanje in izkoriščanje. Te splošnokoristne družbe bi imele v primeru prodaje zemlje predpravo nakupa. Edino najemniki, ki zemljo obdelujejo, bi imeli še pred temi družbami pravico do nakupa zemlje. Mimo vsega tega prepoveduje zakon vsaki privatni

ZA NAŠO VAS

Jutri, soboto, zvečer ob 18.25 uri bomo prisluhnili oddaji radia Celovec „Za našo vas“.

osebi in vsaki družbi, da bi brez posebnega dovoljenja upravljala dve kmetiji hkrati. Kakor hoče s tem po eni strani preprečiti koncentracijo lastništva na zemlji, tako po drugi strani pospešuje združevanje kmetij, ki same niso sposobne za obstoj v večje enote, ki naj bi bile ustvarjene s posredovanjem splošnokoristnih družb.

Da bi prisilil zadrage na racionalne norme, jim osnutek zakona ponuja finančne prednosti pod pogojem, da se podvržejo državnemu priznanju in kontroli. Podobno osnutek predvideva, da bi producenti, predelovalci in trgovci s produkti, za katere obstoja v okviru EWG skupna uređitev glede trgovanja, dobili neke vrste poklicno izkaznico, ki pa bi jim jo država odvzela, če bi njihovi pridelki in izdelki ne odgovarjali predpisani kvaliteti in če proizvodnja in predelava ne bi bili racionalni.

Francoski osnutek zakona o kmetijstvu v pravem pomenu besede postavlja na glavo vse pojmovanje agrarnega vprašanja v zahodni Evropi. Po njegovem ima družinska kmetija le še toliko pravice do obstoja, v kolikor njen lastnik racionalno gospodari in producira zahtevane kvalitete. Drugače pa postavlja kmetijsko zemljo pod državno last v upravi splošno koristnih družb. To je najradikalnejši poseg v sedanjo kmetijsko strukturo, kajti zakon se ne ozira več na tradicijo, običaje in doktrine, temveč zahteva tudi od kmetijstva enako kot od industrije racionalnost in kvaliteto kot pogoj za pravico obstoja.

Nujna zahteva časa:

Povečajmo zaloge krme za pozno jesen, zimo in pomlad!

Za kravo z 10 l mleka ali za 2 doraščajoči plemenski telci je na dan potrebnih 10 kg povprečno dobrega sena in 30 kg mešane silaže, kjer so kuzuza in trava oz. njivske krmne mešanice v razmerju 1 : 1. Za kravo s 15 litri mleka ali za mlade bikce na pitanju je na dan potrebnih že 12 kg boljšega sena in 35 kg mešane silaže, drugače potrebam, ki jih imajo taka goveda po beljakovinah in škrobnim enotah, ni zadoščeno. Toda kravam, ki dajejo po 20 l mleka dnevno, pa je s hranilnimi snovmi mogoče zadoščiti le, če dobijo sena in silaže, kolikor jih požreli morejo.

Iz tega sledi, da v 200 dneh povprečno trajajočega zimskega krmljenja potrebuje 10 krav ali primemo število doraščajoče in pitovne živine najmanj 200 q ali 350 m³ dobrega sena in 700 q ali 90 m³ dobre mešane silaže.

To silažo je mogoče pridobiti le, če je poleg 3/4 ha silokoruze osejanih letos vsaj še 1,5 ha z na beljakovinah bogato leguminosno mešanico. Setev te mešanice je letos potrebna tembolj, ker izgleda, da silokoruza zaradi »večnega« dežja in mraza ne bo prišla do mlečne zrelosti zrnja. Slab pridelek sena in še slabši pridelek otave, ki sta — vsaj kar tiče kvaliteto — takorekoč povsod očitna, pa naravnost kategorično opominjata, da bomo morali pozimi s senom zelo varčevati in si čim dalj v zimo in čim hitreje pomladi pomagati s strniščnimi krmnimi mešanicami, ki jih še lahko sejemo.

Izbira in sestav krmnih mešanic

Ker najbolj preti pomanjkanje beljakovin, in ker so le-te v krmilih zelo drage, je potrebno, da v mešanicah dominirajo metuljnice ali leguminogse. Zato so tudi te mešanice razmeroma drage, vendar brezpogojno cenejši od beljakovinskih krmil.

Za zgodnjoojesensko zeleno krmo in za siliranje v drugi polovici septembra priporočamo naslednje mešanice:

- za suho zemljo: 50 kg peluške, 50 kg polne grašče, 30 kg konjskega boba, 40 kg kuzuza, 40 kg ovsu in 4 kg sončnic — mešanica stane 900 šil./ha;
- za svežo vlažno zemljo: 75 kg polne grašče, 25 kg konjskega boba, 60 kg graha, 25 kg ovsu in 20 kg sladke lupine — mešanica stane 925 šil./ha;
- za srednjo, toda z apnom založeno zemljo: 40 kg polne grašče, 50 kg graha, 30 kg kuzuza, 4 kg mellastega prosa (Besenhirse), 3 kg ogrščice in 10 kg gorščice (Senf) — mešanica stane 715 šil./ha;
- za srednje dobro zemljo: 40 kg konjskega boba, 60 kg polne grašče, 60 kg graha, 40 kg kuzuza in 50 kg ovsu — mešanica stane 1110 šil./ha;
- za lahko zemljo: 30 kg polne grašče, 10 kg mellastega prosa, 4 kg ogrščice in 8 kg gorščice — mešanica stane 320 šil./ha.

Vse te mešanice je treba sejati še tekom julija. Čim prej, tem bolje.

Za poznojesensko zeleno krmo v novembru in decembru (dokler docela ne zapade sneg) priporočamo lihoogrščico (10 kg semenja po hektarju) in Siletto (18 kg semenja po hektarju). Lihoogrščico je treba v gorskih predelih sejati pred 15. avgustom, v ravnini pa po 15. avgustu. Siletto je mogoče sejati pozneje koncem avgusta in začetkom septembra, priporočljiva pa je tam, kjer lihoogrščica ne uspeva več.

Kakor ti dve rastlini v pozni jeseni, bodo za govejo živino pomladi v aprilu in maju potrebne naslednje v igredne krmne rastline in njihove mešanice:

- ozimna oljna repica (Winterrüben), ki da pomladi prvo zeleno krmo in ki jo sejemo začetkom septembra (10 kg/ha — 100 šil.);

- ozimna ogrščica (Winterraps), ki bo zrela brž za oljno repico in ki jo sejemo začetkom septembra (10 kg/ha — 120 šil.);

- mešanica 80 kg ozimne grašče z 80 kg ozimne rži, ki jo sejemo koncem avgusta in začetkom septembra (980 šil./ha);

- Landsberška zmes (40 kg ozimne grašče, 20 kg laiske ljuljke in 5 kg inkarnatke — 590 šil./ha).

Landsberško zmes sejemo v prvi polovici septembra ali pa — če le moremo — že sedaj sredi julija. V tem primeru bo dala jeseni prvi, pomladi pa drugi odkos in tako postala najbolj racionalna krmna mešanica.

Ko bomo sejali to ali ono strniščno krmno mešanico, ne pozabimo, da so vse razmeroma drage. Zato mora biti uspeh njihove setve popoln. To pa bo le, če bomo pred njihovo setvijo izvedli

letos nujno kalifosfatno gnojenje

in — za naglo in dobro začetno rast potrebno — dušično gnojenje. Zaradi obilega dežja je namreč njivski svet na površini izpran in reven tako na dušiku, kakor na fosforju in kaliju. Zato je treba pred setvijo strniščnih mešanic dati po hektarju vsaj 300 do 400 kg superfosfata in 150 do 200 kg kalijeve soli ter 75 do 100 kg nitramoncala, lihoogrščici in Siletta pa gnojnice, kolikor je le imamo. Le tako smemo od navedenih mešanic pričakovati, da bodo dale 200 do 300 q zelenja po hektarju.

Zapomnimo: Vprašanje, »ali bo za zimo dovolj krme?«, ne sme postati vprašanje dokupa dragih beljakovinskih krmil tako dolgo, dokler mu še lahko zadostimo s setvijo strniščnih krmnih rastlin.

Rejsko središče simodolcev v Riedu v letu 1961

V svojem letnem poročilu za leto 1961 ugotavlja rejska zveza simodolcev za okrožje okoli Inna in Hausrucka v Riedu, da je bila pri 12.197 rodovniških kravah dosežena povprečna letna molznost 4.607 kg mleka s 4,06 % ali 187 kg masti. Pri 20.476 kontroliranih kravah pa je znašala povprečna letna molznost 4.200 kg mleka s 4,04 % ali 170 kg masti. S tem je povprečna molznost v tej rejski zvezi združenih krav vidno boljša od povprečne molznosti, ki jo izkazujejo rejske zveze simodolcev na Bavarkem in v Švici. Na Bavarskem so lani dosegli 4.015 kg mleka s 4,08 % ali 164 kg masti, v Švici pa 3.968 kg mleka s 4,03 % masti na kravo.

Pri osrednjem ocenjevanju 240 nad 2 leti starih rodovniških bikov dne 15. maja t. l. je dobilo 26 bikov kvalifikacijo I in 39 kvalifikacijo II ter IIIa. Matere teh 240 bikov izkazujejo povprečno molznost 4.785 kg mleka s 4,20 % ali 201 kg masti. Za prihodnje leto pa bo zveza zahtevala za vsakega rodovniškega bika, da bo njegova mati dala 5.000 kg mleka s 4,20 % masti.

Toda kvaliteta in tako strogi kriteriji pri ocenjevanju rodovniških živali so omogočili, da je rejska zveza simodolcev v Riedu lani prodala 7.466 plemenskih goved v vrednosti 70 milijonov šillingov in da je izvozila 1.857 goved v vrednosti 17 milijonov šillingov v inozemstvo. Glavni kupec je bila lani Zahodna Nemčija z 990 živalmi, potem sledijo Italija s 369 živalmi, Sovjetska zveza z 299, Romunija s 126, Poljska z 42, Bolgarija s 17 in Jugoslavija s 14 živalmi.

Que crois-tu qu'Alexandre, en ravageant la terre,
Cherche parmi l'horreur, le tumulte et la guerre?
Possédé d'un ennui qu'il ne saurait dompter
Il craint d'être à lui-même et songe à s'éviter.*

In takoj je dodal v opravičilo, da je verze nekoč prebral v neki satiri in si jih po naključju zapomnil.

Daville je pa nenadoma začutil, da je užaljen in neskončno bolj osamljen, kakor je bil še pred nekoliko minutami. Zdelo se mu je, da stoji tu pred njim podoba in prilika »nove generacije« in da se je dotika s prstom. To je ta peklensko nemirni rod razdiralnih misli in naglih, nezdravih asociacij, rad, ki »ne mara pesmi«, vendar se zmeni tudi zanje, pa še kako, kadar jih more uporabiti za svoja napačna prizadevanja, ki vse na svetu vlačijo k tlom, vse zmanjšujejo in ponižujejo, ker hočejo vse priličiti tistemu, kar je slabo in nizkočno v človeku.

Daville ni z ničemer pokazal svoje nevolje, vendar je takoj pretrgal razgovor in se umaknil v svoje stanovanje. Dolgo ni mogel zaspati in še v snu je čutil grenkobo, ki lahko ostane od ene same nedolžne pripombe. In nekaj dni se ni mogel dotakniti ne razvezati rokopisa, ki je počival v platnicah iz lepenke in bil povezan z zeleno vrvco, tako se mu je njegovo drago delo zdelo oskrunjeno in kruto zasmehovano.

Des Fossés pa se niti za hip ni zavedal, da bi bil s čimer koli konzula užalil. Nasprotno, verzi so bili naj-

redkejši sadje v shrambi njegovega izrednega spomina, in bil je zadovoljen, da se jih je tako posrečeno domislil; še spomnil se ni, da bi mogli imeti kakšne dejanske notranje vezi z Davillovim delom, da bi mu utegnili biti kakor koli neprijetni ali da bi lahko vplivali na njune medsebojne odnose.

Vedno je tako, da se dva rodova, ki se stikata in drug drugega izmenjavata, najteže prenašata in se dejansko najmanj poznata. Mnogo teh nasprotij in sporov med različnimi rodovi pa temelji, kakor večina sporov sploh, na nesporazumih.

Kar konzulu posebno zastruplja nespečnost in moti sanje, je misel, da ta mladenič, ki ga je zvečer užalil in na katerega misli z grenkobo in nejevoljo, sedaj spe trdno, zdravo spanje, ki je prav tako naravno in brezobzirno zadovoljno, kakor je vse, kar čez dan dela in govori. Toda konzul bi si bil vsaj to grenkobo lahko prihranil, zakaj v tem se je varal. Ne spi, ni miren in srečen vsak, kdor se čez dan vedro smeje in svobodno giblje med ljudmi. Mladi des Fossés ni bil zgolj krepak in brezbrizen mladenič »novega tipa«, prerano zrel in prenatrpan z znanjem, srečen otrok srečnega cesarstva in nič drugega, kakor se je Davillu dostikrat dozdevalo. To noč sta oba Francoza trpela vsak svojo bolečino, toda vsak po svoje, brez možnosti, da bi docela razumela drug drugega. Na svoj način je tudi des Fossés počel davek novemu okolju in ne navadnim razmeram. Četudi so bila njegova bojna sredstva močnejša in številnejša od Davillovih, je tudi on trpel od dolgega časa in »bosenske tišine« in čutil, kako ga ta zemlja in življenje v njej načenja, utruja, poskuša zviti ali zlomiti in tako zenačiti z vsem ostalim okoli njega. Ni namreč lahko in ne preprosto, če te v štirindvajsetem letu pahnejo iz Pariza v turški Travnik, če imaš želje in

načrte, ki segajo daleč in visoko nad vse, kar te obdaja, in če moraš potrpežljivo čakati, medtem ko se vse vklenejene sile in vse neutešene terjatve mladosti upirajo in bore zoper sleherno čakanje.

Že v Splitu se je začela. Kakor stiskanje nevidnega obroča: za vsako stvar je potreben večji napor, hkrati je pa človek manj sposoben zanj; vsak korak je težji, vsaka odločitev počasnejša, izvršitev negotova, medtem ko izza vsega kakor stalna grožnja preživijo nezaupanje, pomanjkanje in nezgode. Tako se je najavljal Vzhod.

Poveljnik mesta, ki mu je dal na razpolago zanimko kočijo (in še to samo do Sinja), konje za priljago in štiri može za spremstvo, je bil skrben, silen, skorajda škodoželjen. Čeprav mlad, je des Fossés poznal ta način, ki so ga dolge vojne zanesle med svet. Že leta hodijo ljudje kakor natovorjeni skozi življenje, vsak vlačil kakšno bolečino s seboj, nihče ni tam, kjer bi moral biti, in zato vsak skuša, kako bi del svojega bremena naprtil drugemu in sebi malo olajšal, če drugače ne more, pa vsaj z grobo psovko in ostro besedo. In tako se splošno garje vali in preklada nenehno iz kraja v kraj, s človeka na človeka in ko se tako prenaša, postane vsaj znosnejše, če ne lažje.

To je občutil des Fossés, ko se je zaletel in vprašal, ali so na vozu vzmeli močne in če je sedež mehak. Komandant ga je nekako srepol in svetlo pogledal, kakor da je pijan.

»To je najboljšo, kar se da iztakniti v tej hudičevi deželi. Sicer pa mora imeti tisti, ki odhaja na Turško v službo, jekleno zadnjico.«

Mladenič ni trenil. Pogledal je komandantu v oči, se nasmehnil in odgovoril:

»Instrukcije, ki sem jih dobil v Parizu, tega ne omejnajo.«

* Kaj ta Aleksander, ki v bedo svet peha,
išče sredi groze, zmede in vojska?
Dolgačasje v sebi si zaman kralj,
boji se sam ostali, pa pred seboj beži.

Miro Cerar dvakratni zmagovalec na svetovnem prvenstvu v telovadbi

Pravi trijumf je na svetovnem telovadnem prvenstvu v Pragi doživel 23-letni študent prava — Miroslav Cerar iz Ljubljane. Kadar je nastopal on na orodjih, je publika zadržala dih in umolknila, tako dovršene so bile njegove proste in obvezne vaje. Kakor je bilo pričakovati, je bil edino on enakovreden tekmelec ruskim in japonskim telovadcem, čeprav sta v borbo za medalje posegla tudi v talni telovadbi Italijan Menichelli (bronasta) in Čehoslovak Krbec v preskoku čez konja (zlata). V dvanajsterboju, to je v prostih in obveznih disciplinah na vseh orodjih, je zmagal Rus Titov z malenkostno prednostjo pred Japoncem Endom, rojakom Šahlinom, Japoncem Onom in Jugoslovancem Cerarjem, kateremu se je kot edinemu Srednjevropejcu uspelo plasirati med prvo deseterico. Cerar je pokazal najbolj zrele vaje in je bil že zelo blizu naslovu svetovnega prvaka, ko sta ga spodsrljaja na bradlji in pri preskoku čez konja stala desetinke točk in s tem zmagal.

V finalnem tekmovalstvu na posameznih orodjih so se pomerile najboljše šestorice, ki so se najbolj odlikovale pri dvanajsterboju. Razen omenjenih dveh tekmovalcev iz Italije in Čehoslovaške ter Cerarja so se v odločilnih borbah pomerili izključno tekmovalci Sovjetske zveze in Azije — Japonci in en Kitajec.

FINALE SVETOVNEGA PRVENSTVA NA POSAMEZNIH ORODJIH

V talni telovadbi Cerar ni nastopil. Odlični vaji Italijana Menichellija sta sledili še boljši Aihare in Enda (oba Japonska), ki sta skupno osvojila zlato medaljo. Srebrna ni bila podeljena, bronasta pa je dobil Menichelli.

Nato so se tekmovalci pomerili na konju z ročaji, kjer je Cerar s fantastično vajo, ki je po mnenju strokovnjakov presežila vse dosedanje dosežke na tem orodju, dobil najvišje ocene vsega svetovnega prvenstva in za dva razreda prekosil sotekmovalce. Mladi slovenski športnik si je z elegantno in tehnično dovršeno izvedbo osvojil srca dvajset tisočev gledalcev, ki so z viharimi aplavzi in skandiranjem: Cerar, Cerar... pozdravili njegov uspeh, ki je nadomestil smolo v dvanajsterboju. Sploh je bil Cerar vedno v ospredju dogajanja svetovnega prvenstva — tako v časopisju, kakor v televiziji in pri gledalcih, ker je s svojim športnim nastopom, skromnostjo in predvsem z nedosegljivo eleganco navdušil skratka vse. Njegova izvajanja so spremljali samo superlativi.

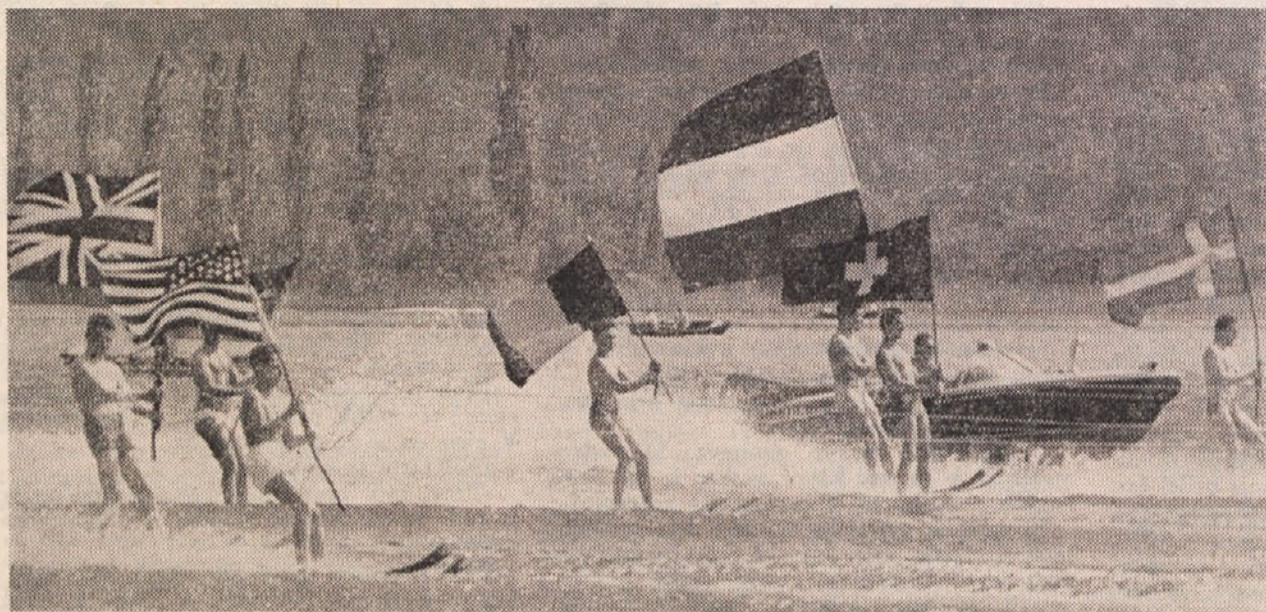
Vajam na krogih Cerar psihološko ni bil več dorasel. Prekosila sta ga ruska tekmo-

valca Titov (zlata medalja) ter Šahlin in Endo (Japonska), ki sta skupaj osvojila drugo mesto.

Nato je sledilo veliko presenečenje v preskoku čez konja, kjer je ob velikem navdu-

šenju gledalcev zmagal domačin Krbec pred Japoncem Yamashito in Rusom Šahlinom, ki je skupaj z Endom osvojil tretje mesto.

Kar je prišlo potem, je bilo vsekakor senzacija in obenem škandal, ki je vrgel temne sence na sicer odlično organizacijo in do tedaj še kar zadovoljivo sojenje. Na bradlji so se pomerili med drugimi do tedaj vodeči Endo, Šahlin in Cerar. Ob dokajšnji prednosti Šahlin in Endo nista dosti tvegala. Svoji vaji sta izvedla kvalitetno in mirno, nista pa vnesla v nje težjih prvih, s kakršnimi se je nato predstavil Cerar, ki je z nedosegljivo telovadbo znova navdušil vse. Publika je planila s sedežev in zahtevala najvišjo oceno za Ljubljancana. Nepopisno pa je bilo presenečenje, ko so Cerarju dosodili isto število točk kot Šahlinu. Celotna dvorana je takoj nato zagrmela v pravem infernu živžganja in protestov, kar se do sedaj ni zgodilo na nobenem tako kvalitetnem tekmo-

Z vrtnitvijo najboljših avstrijskih smučarjev na vodi z gostovanjem v Italiji se je na Vrbskem jezeru začela sezona kvalitetnih tekmovalcev, kar med drugim pomeni tudi porast tujkega prometa. Na sliki prizor iz otvoritvene sezone. Naslednje nedelje se bo ob verjetnem sodelovanju Italijanov in Francozov na jezeru pomerila vsa domača elita v zvezi panogah tega izredno vabljivega športa.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pagled v svet.

Sobota, 14. 7.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 „Most“, roman Lorenza Macka — 15.45 Komorni zbor dunajske akademije — 16.00 Aktualna reportaža — 16.30 Za delovno ženo — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Velika simfonija.

Nedelja, 15. 7.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Glasba nekdanj in danes — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.45 Gledališka ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Šport — 20.10 „Od mene o meni“, Wilhelm Busch — 21.10 Komorna glasba.

Ponedeljek, 16. 7.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladina in gledališče — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 In kaj mislite vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.00 Koroška domovinska kronika — 21.15 Za mesto in deželo.

Torek, 17. 7.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Komorna glasba — 14.45 Oddaja kulturnega urada — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 18.00 Prometna vzgoja — 18.35 Novo na knjižnem trgu — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Radijska igra — 21.30 To so še bili časi.

Sreda, 18. 7.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.15 Glasba za mladino — 18.15 Pomoči je vsakdo potreben — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Dunajski slavnostni tedni.

Četrtek, 19. 7.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkester radia Celovec — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 15.30 Posebej za vas — 15.45 Aktualna reportaža — 18.00 Kulturne vesti — 18.05 Kmečka oddaja — 18.20 Oddaja Delavske zbornice — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Koroški hišni koledar — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 20. 7.: 7.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Komorna glasba — 18.00 Koroške godbe na pihala — 19.00 Otvoritev slavnostnih iger v Bregenzu — 20.15 Od mene do tebe — 21. Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Sobota, 14. 7.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.45 Zabavni zvoki — 10.00 Komorna glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Agrarna politika — 13.35 Slavnostni umetniki — 14.15 Godba na pihala — 14.40 Tehnični razgled — 15.15 Iz parlamenta — 17.10 Lepa pesem — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.35 Salzburška knjiga gostov — 22.20 Zaplešite z nami.

Nedelja, 15. 7.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Oj, ta mladina! — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 10.20 Glasbena prostost — 11.00 Velika simfonija — 13.10 Za avtomobiliste — 15.00 Veselo petje, veselo igranje — 18.00 Moderna zabavna glasba — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 20.00 Lepi glasovi, lepe viže — 20.45 Ob lepi madri Donavi — 21.15 Ljube stare viže.

Ponedeljek, 16. 7.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Španska glasba

— 13.30 Za prijatelja opere — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Glasbena drama — 22.30 Tedenski športni komentar.

Torek, 17. 7.: 6.05 Preden odidele — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Pomembni orkestri — 16.00 Dežela v Stifterjevih delih — 16.30 Zivljenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Glasba za delopust — 20.00 Veliki orkester dunajskega radia — 21.00 Glasba je v zraku — 21.30 Predniki vesoljske rakete.

Sreda, 18. 7.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 „Pri nas doma“ — 16.30 Komorna glasba — 19.30 Veselo zapelo, veselo zaigrano — 20.45 Mednarodni jazz — 21.10 Seinedonava — 21.40 Aktualni prispevek.

Četrtek, 19. 7.: 6.05 Preden odidele — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Komorni koncert — 14.15 Pomembni orkestri — 15.00 Glasba za vsakogar — 17.40 Zenska oddaja — 18.00 Srečanje z dobrimi znanci — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Pozor, snemanje! — 22.15 Plesna glasba.

Petek, 20. 7.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Da, to je moja melodija — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 16.30 Ura solistov — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.30 Srečanje z znanimi melodijami — 20.25 Slavnostne igre v Bregenzu.

TELEVIZIJA

Sobota, 14. 7.: 19.00 Kaj vidimo novega — 20.20 Kratki film — 20.25 „In godba igra“.

Nedelja, 15. 7.: 17.00 Svet mladine — 17.30 „Mizica pogrni se“, televizijska pravljica — 18.40 Sedem dni dogajanj — 20.00 „Jezdec cesarice“, opereta.

Ponedeljek, 16. 7.: 19.30 Za filatelista — 20.20 Kratki film — 20.25 Aktualni šport — 20.45 Enaindvajset.

Torek, 17. 7.: 19.30 Televizijska kuhinja — 20.20 Tako živimo vse dni — 21.00 „Komplificiran človek“, film.

Sreda, 18. 7.: 17.00 Za otroke — 17.30 „Fury“, pustolovščina konja — 19.30 Slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 „Angala“, potovanje v vojno.

Četrtek, 19. 7.: 19.30 S kamera v Afriki — 20.20 Kratki film — 21.10 „Vsak umira sam zase“, film.

Petek, 20. 7.: 19.30 Slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.25 „Dobrodošli, mr. Marshall“, satira maloga mesta.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Ponedeljek, 16. 7.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporreda. — Rož, Podjuna, Zila v pesmi in glasbi. — 18.00 Vinček, aj vinček moj!

Torek, 17. 7.: 14.15 Poročila, objave. — Bolje je paziti, kot zdraviti se.

Sreda, 18. 7.: 14.15 Poročila, objave. — V sredo popoldne v prijateljski družbi...

Četrtek, 19. 7.: 14.15 Poročila, objave. — Otroci, poslušajte!

Petek, 20. 7.: 14.15 Poročila, objave. — Z mikrofonom na obisku pri abirskih rudarjih.

Nedelja, 22. 7.: 7.30 Duhovni nagovor. — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: 5.00 Dobra jutra — 5.10 Nekaj domačih — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 14. 7.: 8.55 Počitniško popotovanje — 9.10 Zabavni kaleidoskop — 9.45 Poje planinski oklet — 11.00 Popularni operni dueti — 12.05 Avsenikov kvintet — 13.30 Orkester New-Yorške filharmonije — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.20 Napolki za turiste — 15.25 Zabavni orkestri — 15.40 Nekaj Aljaževih in nekaj Jerebovih zborov — 17.50 Ansambel Mojmirja Sepeta — 18.10 Violina in klavir — 18.34 Pojo zabavni zbori — 18.45 Naši popolniki na tujem — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Domači napeti za sobotni večer — 20.20 Za prijeten konec tedna — 23.05 Pepovke in plesni ritmi.

Nedelja, 15. 7.: 6.00 S sprejemnikom na dopust — 6.30 Napolki za turiste — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.35 Skladbe za mlade poslušalce — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 9.46 Mladostne skladbe — 10.00 Se pomnite, lovriši! — 10.30 Promenadni koncert — 11.30 Nedeljska repertoar — 11.50 Zbor Radia Beograd — 12.05 Voščila — 15.30 Mozart in Balakirev — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Glasba za nedeljsko popoldne — 17.05 Športna nedelja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Vaša pesem, vaša melodija — 20.50 Športna poročila — 21.00 Zbor v operi — 22.15 Posnetki koncertov III. jugoslovanskega festivala jazz na Bledu — 23.05 Zaplešimo v novi teden.

Ponedeljek, 16. 7.: 8.05 Med Savco in Dravco — 8.25 Iz Verdijeve „Traviata“ — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Hammond orgle — 9.40 Samospavi Cirila Preglja — 11.00 Naši skladatelji iz preteklosti — 12.05 Slovenske narodne ob spremljavi harmonike — 13.30 Glasba Beethoven — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.25 Paganinijeve kaprice — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Arija skozi stolpca — 18.10 Portreti jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe — 18.45 Novo v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Novosti iz arhiva zabavne glasbe — 20.45 Kulturni globus — 21.05 Koncert Zagrebške filharmonije.

Torek, 17. 7.: 8.05 Nocoj se mi je sanjalo — 8.25 Ob zvokih zabavne glasbe — 8.55 Počitniško popotovanje —

Ta teden vam priporočamo!

ZBRANA DELA SLOVENSkih PESNIKOV IN PISATELJEV

Trenutno imamo na zalogi naslednje zvezke:

- **Simon Gregorčič:** 3. knjiga, 488 str. pl. 31 šil.
- 4. knjiga, 508 str. pl. 31 šil.
- **Josip Jurčič:** 5. knjiga, 392 str. pl. 32 šil.
- **Janko Kersnik:** 4. knjiga, 352 str. pl. 32 šil.
- 5. knjiga, 652 str. pl. 62 šil., ppl. 58 šil.
- **Dragotin Kette:** 2. knjiga, 348 str. pl. 25 šil.
- **Fran Levstik:** 1. knjiga, 574 str. br. 20 šil.
- 2. knjiga, 464 str. pl. 37 šil.
- **Josip Stritar:** 9. knjiga, 400 str. pl. 34 šil.
- **Ivan Tavčar:** 2. knjiga, 468 str. pl. 38 šil.
- **Janez Trdina:** 2. knjiga, 432 str. ppl. 28 šil.
- 3. knjiga, 644 str., pl. 42 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse